

Finanšu izlūkošanas dienests

Vaļņu iela 28, Rīga, LV-1050; tel. +371 67044430; e-pasts: fid@fid.gov.lv; www.fid.gov.lv

ZIŅOJUMU SNIEGŠANA PAR AIZDOMĪGIEM DARĪJUMIEM UN ATTURĒŠANĀS NO DARĪJUMU VEIKŠANAS

VADLĪNIJAS

3. papildinātā redakcija

2025

Saturs

Kopsavilkums.....	3
Ievads.....	4
Aizdomīga darījuma ziņojuma būtība	5
Aizdomīga darījuma identificēšana un izvērtēšana.....	6
NILL, TF un PF tipoloģijas un pazīmes	6
Aizdomīga darījuma ziņojuma saturs	8
Aizdomīga darījuma ziņojuma iesniegšana	9
Atturēšanās no darījuma veikšanas	11
Sadarbības koordinācijas grupas sasaukšana	13
Aizdomīgu darījumu ziņojumu piemēri un analīze	14
Atturēšanās ziņojumu piemēri un analīze	16
Ziņojuma sniegšana par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu	18
Ziņošanas kārtība par ES dalībvalstu vai NATO dalībvalstu noteikto sankciju pārkāpšanu	24
Ziņojuma sniegšana par aizdomīgu darījumu, kas saistīts ar krāpšanu	25
Ziņojuma sniegšana par aizdomīgu darījumu, kas saistīts ar noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā ..	27
Izmantoto saīsinājumu saraksts	31

Kopsavilkums

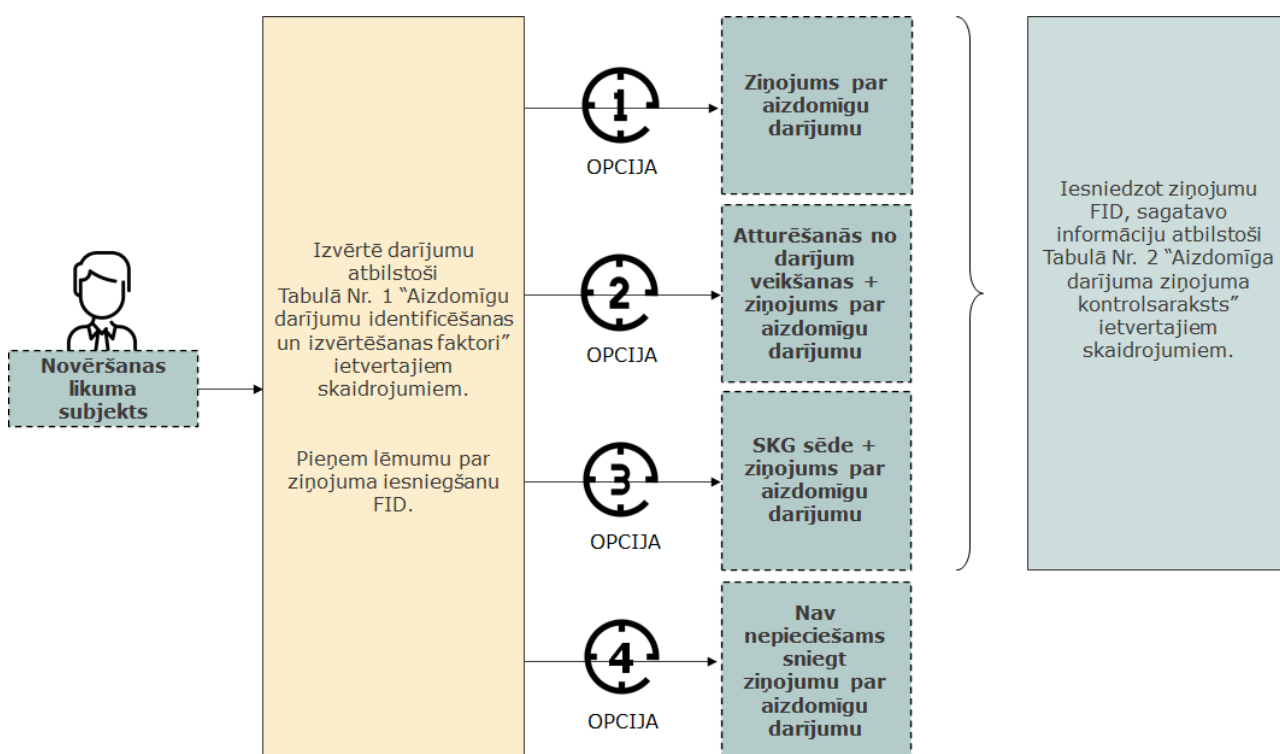
Katrs Finanšu izlūkošanas dienestā laicīgi un atbilstošā kvalitātē iesniegts Novēršanas likuma subjekta ziņojums par aizdomīgu darījumu ir vērtīgs un nereti ir pirmais signāls, lai uzsāktu darbības NILL, TF un PF vai šo darbību mēģinājuma, vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai, atklāšanai, kriminālprocesa uzsākšanai un iztiesāšanai, tādējādi veicinot Latvijas finanšu sistēmas drošību.

Vadlīnijās detalizēti skaidrots, kādos gadījumos: (1) sniedzams ziņojums par aizdomīgu darījumu;¹ nepieciešams atturēties no darījuma veikšanas Novēršanas likuma 32. panta kārtībā;² pirms ziņojuma iesniegšanas ieteicams izvērtēt nepieciešamību iniciēt Novēršanas likumā paredzēto sadarbības koordinācijas grupas sanāksmi,³ kā arī sniegti gan kvalitatīvu, gan nekvalitatīvu Finanšu izlūkošanas dienestā saņemtu ziņojumu piemēri.

Vadlīniju nodaļā "Ziņojuma sniegšana par aizdomīgu darījumu, kas saistīts ar krāpšanu" izklāstītā ziņošanas kārtība ieguva aktualitāti 2023. gada 1. aprīlī. Pārējie vadlīniju ieteikumi uzskatāmi par aktuāliem pēc to publicēšanas Finanšu izlūkošanas dienesta tīmekļa vietnē.

2025. gada aprīlī izstrādāta šo vadlīniju 3. papildinātā redakcija, sniedzot normatīvā regulējuma skaidrojumu un praktiskus piemērus ziņošanai par aizdomīgu darījumu, kas saistīts ar noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā, kā arī atjaunotas un papildinātas vadlīniju nodaļas "Ziņojumu sniegšana par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu" un "Ziņošanas kārtība par ES vai NATO dalībvalstu noteikto sankciju pārkāpšanu".

Vizualizācijā sniegts šo vadlīniju saturs koncentrētā un viegli pārskatāmā veidā, sniedzot kopsavilkumu par būtiskāko, lai Novēršanas likuma subjektiem atvieglotu ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem Finanšu izlūkošanas dienestam:

¹ Novēršanas likuma 31.⁴ panta pirmās daļas 2. punkts.

² Novēršanas likuma 32. panta pirmā daļa.

³ Novēršanas likuma 55. panta otrā daļa.

Ievads

Finanšu izlūkošanas dienesta loma NILL, TF un PF novēršanas un apkarošanas jomā skaidrota starptautiskajās rekomendācijās un arī nostiprināta nacionālajā normatīvajā regulējumā, īpaši uzsverot tā funkcijas un nozīmi informācijas apritē un analizē.

FATF 29. rekomendācijā noteikts, ka valstī izveidots Finanšu izlūkošanas dienests ir centrālā iestāde šādas informācijas saņemšanai un analīzei: (1) ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem; (2) cita informācija par NILL un TF, kā arī informācija par ar NILL saistītajiem predikatīvajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Minētajā rekomendācijā arī noteikts, ka Finanšu izlūkošanas dienestam jānodrošina iespēja iegūt papildu informāciju no ziņotāj iestādēm, kā arī savlaicīgi piekļūt finanšu, administratīvajai un tiesībsargāšanas informācijai, lai Finanšu izlūkošanas dienests varētu kvalitatīvi veikt tam noteiktās funkcijas.⁴

Atbilstoši FATF standartam Novēršanas likumā nostiprināts, ka Finanšu izlūkošanas dienests ir vadošā iestāde, kuras mērķis ir novērst iespēju izmantot Latvijas Republikas finanšu sistēmu NILL, TF un PF.⁵ Finanšu izlūkošanas dienests ir iestāde, kas veic aizdomīgu darījumu un citas saņemtās informācijas kontroli un iegūst, saņem, reģistrē, apstrādā, apkopo, uzglabā, analizē un sniedz izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai informāciju, kuru var izmantot NILL, TF un PF vai šo darbību mēģinājuma, vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai, atklāšanai, pirmstiesas kriminālprocesam vai iztiesāšanai.⁶ Novēršanas likuma subjektiem ir pienākums ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam par katru aizdomīgu darījumu un Novēršanas likumā noteiktos gadījumos atturēties no darījuma veikšanas.⁷ Aizdomīgu darījumu atklāšanas un ziņošanas kārtību Novēršanas likuma subjektiem ir jāparedz savās iekšējās kontroles sistēmās.⁸

Ņemot vērā Finanšu izlūkošanas dienesta lomu NILL, TF un PF novēršanā un apkarošanā, katrs ziņojums par aizdomīgu darījumu, kas laicīgi un atbilstošā kvalitātē tiek iesniegts Finanšu izlūkošanas dienestam, ir vērtīgs un tiek analizēts, ievērojot normatīvajā regulējumā noteikto procedūru un termiņus, kas sekmē finanšu noziegumu atklāšanu, tādējādi stiprinot Latvijas finanšu sistēmas drošību.

Ievērojot to, ka ikviens aizdomīgs darījums, pat ja tas atbilst kādai zināmāi NILL, TF vai PF tipoloģijai, var ietvert unikālas iezīmes, Novēršanas likuma subjektam katru aizdomīgu darījumu nepieciešams vērtēt individuāli, ņemot vērā pieejamo informāciju par klientu un darījumu, kā arī Novēršanas likuma subjekta rīcībā esošos izpētes materiālus.

Ņemot vērā minēto, šīs vadlīnijas ir izstrādātas ar mērķi veicināt vienotu izpratni par aizdomīgu darījumu ziņojumu iesniegšanu, kā arī skaidrot Novēršanas likumā noteikto ziņošanas pienākumu un atšķirības ziņojumu iesniegšanā, tajā skaitā sniedzot praktiskus piemērus. Būtiski uzsvērt, ka šīs vadlīnijas nav attiecināmas uz sliekšņa deklarācijas iesniegšanu. Šajās vadlīnijās tiek skaidrots, kādos gadījumos:

- 1) sniedzams ziņojums par aizdomīgu darījumu;⁹
- 2) nepieciešams atturēties no darījuma veikšanas Novēršanas likuma 32. panta kārtībā;¹⁰
- 3) pirms ziņojuma iesniegšanas ieteicams izvērtēt nepieciešamību iniciēt Novēršanas likumā paredzēto sadarbības koordinācijas grupas sanāsmi.¹¹

2025. gadā vadlīnijas papildinātas iekļaujot nodaļu "Ziņojumu sniegšana par aizdomīgu darījumu, kas saistīts ar noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā", kā arī pilnveidotas nodaļas "Ziņojumu sniegšana par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu" un "Ziņošanas kārtība par ES vai NATO dalībvalstu noteikto sankciju pārkāpšanu".

⁴ FATF: Recommendation 29: Financial Intelligence Units. Available: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html>

⁵ Novēršanas likuma 50. panta otrā daļa.

⁶ Novēršanas likuma 50. panta pirmā daļa.

⁷ Novēršanas likuma 3.¹ pantā noteikts, ka arī citām personām, kas nav Novēršanas likuma subjekti, ir pienākums ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam.

⁸ Novēršanas likuma 7. panta pirmās daļas 5. un 6. punkts.

⁹ Novēršanas likuma 31.⁴ panta pirmās daļas 2. punkts.

¹⁰ Novēršanas likuma 32. panta pirmā daļa.

¹¹ Novēršanas likuma 55. panta otrā daļa.

Aizdomīga darījuma ziņojuma būtība

1. Saskaņā ar Novēršanas likumu aizdomīgs darījums ir darījums vai darbība, kas rada aizdomas, ka tajā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai saistīti ar TF un PF vai šādu darbību mēģinājumu.¹²
2. Kvalitatīvs un savlaicīgi iesniegts Novēršanas likuma subjekta ziņojums par aizdomīgu darījumu dod ne tikai iespēju Finanšu izlūkošanas dienestam savlaicīgi uzsākt vai pilnvērtīgi turpināt izpēti saistībā ar NILL, TF un PF darbībām, šo darbību mēģinājumu, vai citiem saistītiem noziedzīgiem nodarījumiem, bet arī spēj novērst iespēju izmantot Latvijas Republikas finanšu sistēmu NILL, TF un PF.
3. Ziņojumā par aizdomīgu darījumu iekļauto informāciju (ziņojumā obligāti iekļaujamo informāciju,¹³ Novēršanas likuma subjekta veiktās izpētes un analīzes rezultātā iegūto informāciju) Finanšu izlūkošanas dienests izmanto Novēršanas likumā noteiktiem mērķiem, tai skaitā:
 - 3.1. kā pamatu finanšu izlūkošanai, kā ietvaros tiek pārbaudīta versija par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, nolūkā lemt jautājumu par informācijas nosūtīšanu izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai vai tiesai;¹⁴
 - 3.2. informācijas sniegšanai Kompetentajām iestādēm;¹⁵
 - 3.3. atbildēs uz Latvijas Kompetento iestāžu vai ārvalstu analogo dienestu pieprasījumiem;¹⁶
 - 3.4. stratēģiskas analīzes veikšanai.¹⁷

¹² Novēršanas likuma 1. panta 17. punkts.

¹³ Detalizēta informācijas sniegta Tabulā Nr.2 "Aizdomīga darījuma ziņojuma saturs".

¹⁴ Novēršanas likuma 55. panta pirmā daļa.

¹⁵ Novēršanas likuma 55. panta 1¹ daļa.

¹⁶ Novēršanas likuma 56. panta pirmā daļa un 62. panta pirmā daļa.

¹⁷ Novēršanas likuma 51. panta pirmās daļas 4. punkts.

Aizdomīga darījuma identificēšana un izvērtēšana

4. Pirms aizdomīga darījuma ziņojuma iesniegšanas Novēršanas likuma subjektam ir jāveic:
 - 4.1. aizdomīgā darījuma (fakta) identificēšana (piemēram, konstatējot NILL, TF un PF riska indikatorus un/vai tipoloģijas);
 - 4.2. ar aizdomīgo darījumu (un citu saistīto nodarījumu) saistīto faktu un konteksta izpēti un izvērtēšana (izcelsme, tālākā līdzekļu kustība, citi līdzīgi klienta darījumi);
 - 4.3. lēmuma pieņemšana par ziņojuma iesniegšanu.¹⁸

Tabula Nr. 1 "Aizdomīgu darījumu identificēšanas un izvērtēšanas faktori"

Fakts	Fakts ir notikums, darbība vai elements, kas pastāv, vai ir zināms, ka tas ir pastāvējis vai noticis. Tas var būt, piemēram, informācija par darījumu (t. sk. datums, laiks, vieta, apjoms vai veids) vai papildus Novēršanas likuma subjekta darbības specifikai esoša informācija par klientu (t. sk. kredītiestāžu kontu dati, finanšu vēsture, nodarbošanās veids un informācija par finanšu plūsmām, darījumiem). Jāņem vērā, ka jēdziens "fakts" neietver personas viedokli vai pieņēmumu.
Ar faktu saistītais konteksts	Konteksts ir apstākļi un nosacījumi, kas saistīti ar faktu. Piemēram, no konteksta izriet pamatojums darījuma veikšanai. Kontekstu var veidot dažādi elementi, piemēram: 1) Novēršanas likuma subjekta vispārēja izpratne par klienta nodarbošanos un saimnieciskās darbības veidu; 2) Novēršanas likuma subjekta zināšanas par klientam raksturīgām finanšu plūsmām, to apjomu un ģeogrāfiju; 3) klienta izpēti procesā iegūta informācija, t. sk. PLG informācija, PNP statuss, klienta labklājība un līdzekļu izcelsme u.tml. 4) informācija par klienta vēsturiskajiem darījumiem; 5) publiski pieejama informācija; 6) cita kontekstuāla informācija, kas tapusi zināma Novēršanas likuma subjektam.¹⁹ Novēršanas likuma subjektam, veicot darījumu uzraudzību, atsevišķi darījumi var nešķīst aizdomīgi, tomēr, papildinot darījuma faktus ar konteksta informāciju, tie var radīt aizdomas par NILL, TF un PF vai to mēģinājumu. Var būt arī pretējas situācijas, kad, veicot klienta pašreizējo un iepriekšējo darījumu analīzi, konkrēta darījuma konteksts, kas sākotnēji rada aizdomas, ļauj secināt, ka darījumi ir loģiski un ekonomiski pamatoti.
NILL, TF un PF tipoloģijas un pazīmes	NILL, TF un PF tipoloģiju un pazīmju noteikšana nodrošina daudzpusīgu NILL, TF un PF metožu, paņēmieni, shēmu un instrumentu izpēti, lai izprastu NILL, TF un PF vidi gan starptautiskā, gan nacionālā mērogā. Tipoloģiju izzināšana ir efektīvs instruments cīņā ar finanšu noziegumiem. Ar to palīdzību var izprast, kā tiek īstenota NILL nolūkā slēpt, maskēt vai pārvietot noziedzīgā ceļā iegūtus aktīvus. Vienlaikus tiek atvieglotas Kompetento iestāžu iespējas identificēt NILL, kā arī saistītos noziedzīgos nodarījumus. Tipoloģiju un to pazīmju noteikšana konkrētos darījumos vai darījumu kopumā ir pamats izvirzīt aizdomas par NILL. ²⁰
Aizdomīgu darījumu identificēšana	Lai veiktu kvalitatīvu aizdomīgu darījumu identificēšanu, Novēršanas likuma subjektam ir jānodrošina tam piemērotajiem riskiem atbilstošu iekšējās kontroles sistēmu. Tāpat NILL, TF un PF riska pārvaldībai būtisks ir zināms un apmērīgs personāls. Lai izvairītos no nepamatotām, iracionālām un faktos nebalstītām aizdomām, vēlam, lai aizdomīgu darījumu identifikācijas process: 1) nodrošina, ka tiek iegūta pilnīga izpratne par darījumu un aizdomu pamatojumu; 2) nav saistīts ar vienpersonisku lēmumu (ņemot vērā attiecīgā Likuma subjekta darbībai piemērotos NILL, TF un PF riskus, kā arī darbības veidu un apmēru).
Aizdomu līmeņi un to apstiprināšana	Finanšu izlūkošanas dienests izdala vismaz trīs iespējamās aizdomu līmeņus: 1) "Neapstiprinātas aizdomas" – pielīdzināms pirmšķietamam pieņēmumam, ka darījums ir aizdomīgs, bet nav uzreiz saskatāmu faktu, konteksta vai konkrētu NILL, TF un PF tipoloģiju un pazīmju, kas aizdomas pamatotu vai ļautu secināt, ka, iespējams, ir noticis noziedzīgs nodarījums vai tā mēģinājums. Neapstiprinātas aizdomas nav pamats ziņot par aizdomīgu darījumu Finanšu izlūkošanas dienestam, taču var iniciēt klienta saistīto darījumu izvērtēšanu, lai, iegūstot papildu

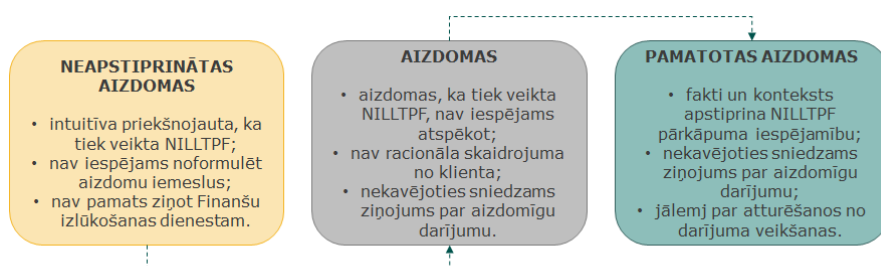
¹⁸ Vienlaikus novērtējot gan zināmo faktu kopumu un kontekstu, gan NILL, TF un PF tipoloģijas un pazīmes, Novēršanas likuma subjekta aizdomas var apstiprināties vai neapstiprināties. Jāņem vērā, ka atsevišķu faktu un konteksta elementu noteikšana var būt kontroles mehānisms pastiprinātai darījuma uzraudzībai vai klienta padziļinātas izpēti veikšanai, taču atsevišķs elements pats par sevi nav pietiekams pamats tūlītēja ziņojuma par aizdomīgu darījumu sniegšanai.

¹⁹ Uzskaitījums ir ilustratīvs un nav uzskatāms par izsmeļošu.

²⁰ Plašāks NILL tipoloģiju un pazīmju skaidrojums sniegts šo vadlīniju 9.2. punktā.

informāciju, apstiprinātu radušās aizdomas. Šajā aizdomu līmenī sniegtie ziņojumi uzskatāmi par aizsardzības ziņojumiem.²¹

- 2) "Aizdomas" – sliekšnis, lai sniegtu ziņojumu par aizdomīgu darījumu Finanšu izlūkošanas dienestam. Šādā aizdomu līmenī, ņemot vērā ar darījumu saistītos faktus, kontekstu un identificētās NILL, TF un PF tipoloģijas un pazīmes, Novēršanas likuma subjektam ir aizdomas, ka attiecīgajā darījumā vai darbībā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai saistīti ar TF un PF vai šādu darbību mēģinājumu. Novēršanas likuma subjekts šīs aizdomas nevar atspēkot un neredz vai nesāņem racionālu darījuma vai darbības izskaidrojumu no klienta. Vienlaikus Novēršanas likuma subjekts ir veicis visas saprātīgi iespējamās klienta izpētes un darījumu uzraudzības darbības, ko Novēršanas likuma subjekts atbilstoši normatīvajiem aktiem var veikt.
- 3) "Pamatotas aizdomas" – aizdomu līmenis, kad ir pietiekami daudz fakti, lai ne tikai pastāvētu aizdomas, bet jau būtu pamats uzskatīt, ka NILL, TF un PF darbība vai tās mēģinājums ir noticis vai notiek. Šādā gadījumā Novēršanas likuma subjektam obligāti ir jāsniedz Finanšu izlūkošanas dienestam ziņojums par aizdomīgu darījumu, pievienojot visus faktus un sniedzot detalizētu konteksta skaidrojumu, kā arī jālemj par atturēšanos no darījuma veikšanas.

²¹ Ziņojumi, kas tiek iesniegti, lai izvairītos no atbildīgo iestāžu kritikas un ievērotu piesardzību attiecībā uz normatīvā regulējuma prasībām, nevis tādēļ, ka analīzes rezultātā radušās aizdomas, ko apliecina fakti, konteksts un jebkura cita saistīta informācija, kas var būt NILL, TF, PF rādītājs. Aizsardzības ziņošana ir uzskatāma par nepareizu praksi, kas, iespējams, norāda uz Novēršanas likuma subjektu izpratnes trūkumu par aizdomīguma pazīmēm attiecībā uz darījumiem, kā arī zināšanu trūkumu par to radītajiem NILL, TF un PF riskiem.

Aizdomīga darījuma ziņojuma saturs

5. Lai pārliecinātos, ka ziņojums par aizdomīgu darījumu tiek iesniegts pēc iespējas kvalitatīvi un pilnvērtīgi, ieteicams izmantot Tabulā Nr. 2 aprakstīto kontrolsarakstu.

Tabula Nr. 2 "Aizdomīga darījuma ziņojuma kontrolsaraksts"

Ziņojumā par aizdomīgu darījumu obligāti iekļaujamā informācija.		
1.	Novēršanas likuma subjekta saņemtā informācija uzskatāma par ziņojumu par aizdomīgu darījumu, ja iesniegtā informācija ietver vismaz Novēršanas likuma 31. ⁵ pantā paredzēto informāciju: 1) klienta identifikācijas dati un izpētes dokumentu kopijas; 2) plānotā, pieteiktā, konsultētā, uzsāktā, atliktā, veiktā vai apstiprinātā darījuma apraksts, darbības metode, darījumā iesaistītās personas identifikācijas dati un darījuma summa, darījuma veikšanas vai pieteikšanas laiks un vieta, kā arī darījumu apliecinājošu dokumentu kopijas (ja šādi dokumenti ir Novēršanas likuma subjekta rīcībā); 3) pamatojums, kāpēc Novēršanas likuma subjekts uzskata darījumu par aizdomīgu. ²²	☐
2.	Finanšu izlūkošanas dienesta datu saņemšanas un analīzes sistēmas (https://goaml.fid.gov.lv) standartizētajā ievadformā atbilstoši aizpildīti ievadformas lauki, tostarp izvēlēta iespējamā noziedzīga nodarījuma grupa, tipoloģija un citi izvēles sarakstu lauki, pēc iespējas izvairoties no izvēles iespējas "cits".	☐
3.	Sniegta ar aizdomīgu darījumu saistīto darījumu informācija, darījumu dati ievadīti tam paredzētajos laukos.	☐
Analītiska rakstura skaidrojums un pielikumi, kas papildina obligāti ietveramo informāciju.		
4.	Ziņojumā iekļauts analītiska rakstura skaidrojums, kas papildina obligāti ietveramo informāciju. Tajā jāietver: 1) informāciju par konstatētajiem faktiem un apstākļiem, kuri radījuši aizdomas par darījuma iespējamu saistību ar noziedzīgu nodarījumu, t.sk., NILL, TF un PF: - aizdomīgā darījuma specifiskās detaļas jeb pazīmes; - vērtējums par darījuma tipiskumu atbilstoši nozarei un attiecībā pret citiem klienta darījumiem; - konstatētās pretrunas, nepilnības, publiska rakstura informācija, u. tml.); - norādes par faktiem un datiem, kas kontekstā ar citu informāciju pastiprina aizdomas par darījuma likumību un var būt nozīmīgi tālākas izmeklēšanas gaitā (piemēram, segvārdi, IP adreses, e-pasta adreses, virtuālās valūtas darījumu adreses u.tml.) 2) secinājumus par iespējamo noziedzīgo nodarījumu, t.sk., NILL, TF un PF. 3) cita būtiska informācija, kas veiktās analīzes rezultātā tapusi zināma Novēršanas likuma subjektam.	☐
5.	Pielikumi, kas attiecināmi uz ziņojumā par aizdomīgu darījumu ietverto informāciju, tostarp: 1) darījumus pamatojoši dokumenti; 2) kontu pārskati; 3) citi pielikumi, kas apliecina apraksta daļā ietvertos faktus un konstatējumus (t.sk., informāciju, kas iegūta no publiskiem avotiem, ierobežotas pieejas datu bāzēm); ²³ 4) citi būtiski pielikumi, kas pamato ziņojumā par aizdomīgu darījumu ietverto informāciju.	☐

²² Novēršanas likuma 31.⁵ pants.

²³ Būtiski norādīt, ka, pievienojot dokumentus datu saņemšanas un analīzes sistēmā (<https://goaml.fid.gov.lv>), viena pielikuma maksimālais izmērs ir 30 MB un maksimālais pielikumu skaits vienam ziņojumam par aizdomīgu darījumu ir 10 pielikumi.

Aizdomīga darījuma ziņojuma iesniegšana

6. Šajā nodaļā aprakstīta aizdomīga darījuma ziņojuma iesniegšana Novēršanas likuma kārtībā. Ziņošanas pienākums ir noteikts Novēršanas likuma 31.4 panta pirmās daļas 2. punktā:

Likuma subjekta pienākums ir nekavējoties ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam par katru aizdomīgu darījumu. Ziņošanas pienākums attiecas arī uz līdzekļiem, kas rada aizdomas, ka tie tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai ir saistīti ar terorisma un proliferācijas finansēšanu vai šādu darbību mēģinājumu, bet vēl nav iesaistīti darījumā vai tā mēģinājumā, kā arī uz gadījumiem, kad bijis pietiekams pamats konstatēt aizdomīgu darījumu, bet nepietiekamas uzmanības vai nolaidības dēļ ziņošanas pienākums nav veikts.

7. Ziņošanas pienākums saskaņā ar Novēršanas likuma 31.4 panta pirmās daļas 2. punktu attiecas uz šādiem gadījumiem:

- 7.1. Novēršanas likuma subjekts konstatējis, ka darījums ir aizdomīgs. Saskaņā ar Novēršanas likuma 1. panta pirmās daļas 17. punktu aizdomīgs darījums ir darījums vai darbība, kas rada aizdomas, ka tajā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai saistīti ar TF un PF vai šādu darbību mēģinājumu. Šo vadlīniju Tabulā Nr. 1 "Aizdomīgu darījumu identificēšanas un izvērtēšanas faktori" sniegti ieteikumi darījuma aizdomīguma konstatēšanai.

- 7.1.1. Līdzekļi, kas ir netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā, ir augļi no noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūtiem līdzekļiem. Piemēram, ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūti līdzekļi tiek izmantoti nekustamā īpašuma iegādei, kas vēlāk tiek izīrēts, par to saņemot īres maksu. Būtiski ņemt vērā, ka šādā situācijā iesniegtam ziņojumam primārais pamats ir informācija, kas liecina par nekustamā īpašuma iegādē izmantoto līdzekļu izcelsmi un to iespējamo saistību ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, t. sk., NILL. Informācijai par īres maksu ir sekundāra nozīme, proti, informācija par īres maksu nevar būt kā ziņojuma iesniegšanas pamats.

- 7.1.2. Aizdomas par līdzekļiem, kas tieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā, vienmēr ir saistītas ar konkrētajiem darījumā izmantotajiem līdzekļiem.

- 7.2. Līdzekļi, kas rada aizdomas, ka tie **tieši** vai **netieši iegūti** noziedzīga nodarījuma rezultātā vai ir **saistīti** ar TF un PF vai šādu darbību mēģinājumu, bet **vēl nav iesaistīti darījumā vai tā mēģinājumā**:

- 7.2.1. Novēršanas likums paredz, ka Novēršanas likuma subjektiem ir jāziņo gan par notiekošu darījumu, gan tā mēģinājumu. Šai kontekstā īpaši būtiski uzsvērt, ka efektīvāk ir ziņot par darījumu, kas vēl nav noticis, bet Novēršanas subjektam jau ir radušās aizdomas, ka klienta līdzekļi ir noziedzīgi. Papildus šāda ziņojuma iesniegšanai Novēršanas likuma subjekts lemj jautājumu par:

- 7.2.1.1. Atturēšanos no darījuma veikšanas. Atturēšanās no darījuma veikšanas plašāk analizēta nodaļā "[Atturēšanās no darījuma veikšanas](#)".

- 7.2.1.2. Atteikšanos no darījuma veikšanas – Novēršanas likuma subjekti var nepieņemt lēmumu par atturēšanos no darījuma veikšanas, bet var klientam atteikt veikt darījumu. Atteikšanās no darījuma būtu īstenojama gadījumos, kad iespējams novērst iespējama noziedzīga nodarījuma norisi (piemēram, krāpšanu).

- 7.3. Bijis pietiekams pamats konstatēt aizdomīgu darījumu, bet nepietiekamas uzmanības vai nolaidības dēļ ziņošanas pienākums nav veikts. Proti, ziņojums par aizdomīgu darījumu iesniedzams arī par pagātnē notikušu aizdomīgu darījumu, kas darījuma veikšanas brīdī nav bijis identificēts. Piemēram, kad nav ievērotas aizdomīga darījuma indikācijas vai citu apsvērumu dēļ nav ziņots Finanšu izlūkošanas dienestam, kā arī, ja darījuma aizdomīgums tapis zināms vēlāk, piemēram, kārtējās klienta izpētes procesa gaitā.

8. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 550 "Noteikumi par aizdomīgu darījumu ziņojumu un sliekšņa deklarācijas iesniegšanas kārtību un saturu"²⁴ Novēršanas likuma subjektam, iesniedzot ziņojumu par aizdomīgu darījumu, jānorāda informācija par iespējamo noziedzīgo nodarījumu vai nodarījumiem, kas tiek īstenots ar minēto darījumu vai kura rezultātā radušies iespējamie noziedzīgi iegūtie līdzekļi, kā arī vismaz vienu tipoloģijas pazīmi, kas pamato darījuma aizdomīgumu.

²⁴ Ministru kabineta 17.08.2021. noteikumi Nr. 550 "Noteikumi par aizdomīgu darījumu ziņojumu un sliekšņa deklarācijas iesniegšanas kārtību un saturu". Latvijas Vēstnesis, 159, 19.08.2021. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/325463-noteikumi-par-aizdomigu-darijumu-ziņojumu-un-slieksna-deklarācijas-iesniegšanas-kartibu-un-saturu>

- 8.1. Attiecībā uz iespējamo noziedzīgo nodarījumu tās var būt aizdomas gan par iespējamu notiekošu vai notikušu predikatīvo noziedzīgo nodarījumu (piemēram, krāpšana, piesavināšanās, kukuļošana, izvairšanās no nodokļu nomaksas), gan predikatīvo noziedzīgo nodarījumu kopā ar NILL vai autonomu jeb patstāvīgu NILL.²⁵ Ar šo prasību paplašināta Novēršanas likuma preventīvā darbības joma, jo ziņošanas pienākums netiek attiecināts tikai uz NILL, bet arī uz predikatīvajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kas saistīti ar NILL, proti, noziedzīgi nodarījumi, kas ģenerē līdzekļus (kas vēl nav legalizēti) un līdzekļiem, kas var tikt izmantoti noziedzīga nodarījuma izdarīšanai.
- 8.2. Attiecībā uz tipoloģiju, kas pamato darījuma aizdomīgumu, Novēršanas likuma subjekts darījuma identifikācijai un ziņošanai izmanto Finanšu izlūkošanas dienesta datu saņemšanas un analīzes sistēmā (<https://goaml.fid.gov.lv>) norādītās tipoloģijas, norādot vismaz vienu tipoloģiju, kas pamato darījuma aizdomīgumu. Papildus sistēmā norādītajām tipoloģijām Novēršanas likuma subjekts var atsaukties uz citos avotos norādītām NILL un predikatīvo noziedzīgo nodarījumu tipoloģijām un pazīmēm, kā arī norādīt citu informāciju, kas liecina par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Publiski pieejamas informācijas piemēri, kur apkopotas NILL tipoloģijas un aizdomīgu darījumu pazīmes:
- 8.2.1. Finanšu izlūkošanas dienesta izstrādātais metodoloģiskais materiāls "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģijas un pazīmes (3. papildinātā redakcija)", kur apkopotas aktuālās NILL tipoloģijas un pazīmes, kas raksturīgas Latvijā (vai, izmantojot Latvijas finanšu sistēmu) īstenotajām NILL shēmām. Materiālā iekļautas Finanšu izlūkošanas dienesta un izmeklēšanas iestāžu identificētās NILL tipoloģijas un pazīmes, kas pamatotas ar analoģu ārvalstu finanšu izlūkošanas dienestu un citu atbilstīgu iestāžu praksē identificēto informāciju un izdarītajiem secinājumiem. Finanšu izlūkošanas dienesta datu saņemšanas un analīzes sistēmā (<https://goaml.fid.gov.lv>) ietvertās tipoloģijas izstrādātas atbilstoši aizdomu sliekšnim, kuru sasniedzot Novēršanas likuma subjektiem jāsniedz ziņojums par aizdomīgu darījumu Finanšu izlūkošanas dienestam. Metodoloģiskajā materiālā "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģijas un pazīmes (3. papildinātā redakcija)" iekļautās tipoloģijas atbilst pamatotu aizdomu sliekšnim un, identificējot kādu no materiālā minētajām tipoloģijām (un uz tām attiecināmajām pazīmēm), Finanšu izlūkošanas dienestam obligāti nekavējoties jāsniedz ziņojums par aizdomīgu darījumu.
- 8.2.2. Starptautisko institūciju un ārvalstu ekspertu izstrādātās vadlīnijas un materiāli, kur ir apkopoti NILL, TF un PF indikatori, piemēram, FATF izstrādātais ziņojums "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, izmantojot PVN "karuseļu" shēmas",²⁶ FATF izstrādātais ziņojums "Profesionāla noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija"²⁷ u.tml.

²⁵ Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 124. panta septītajai daļai NILL izmeklēšanu var veikt patstāvīgi, proti, lai pierādītu NILL nav nepieciešams pierādīt konkrēti no kura noziedzīgā nodarījuma līdzekļi iegūti. Tas ir – Krimināllikuma 195. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums var tikt izmeklēts kā "stand-alone" jeb autonoma/patstāvīga NILL, balstoties uz netiešajiem pierādījumiem, kas norāda uz mantas noziedzīgu izcelsmi, NILL izdarīšanas tipoloģijām un pazīmēm, kā arī personas nespēju pierādīt mantas likumīgu izcelsmi.

²⁶ FATF: Laundering the Proceeds of VAT Carousel Fraud. Available: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Laundering%20the%20Proceeds%20of%20VAT%20Caroussel%20Fraud.pdf>

²⁷ FATF: Professional Money Laundering. Available: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/Professional-Money-Laundering.pdf>

Atturēšanās no darījuma veikšanas

9. Atturēšanās no darījuma veikšanas un līdzekļu iesaldēšana ir noteikta Novēršanas likuma V nodaļā (32. pants – 36. pants).

Likuma 32. panta pirmā daļa:

Likuma subjekts pieņem lēmumu par atturēšanos no darījuma veikšanas, ja darījums saistīts vai ir **pamatotas aizdomas**, ka tas saistīts ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma un proliferācijas finansēšanu, vai ir **pamatotas aizdomas**, ka līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai saistīti ar terorisma un proliferācijas finansēšanu vai šā noziedzīgā nodarījuma mēģinājumu.

10. Vērtējot notiekošu (plānotu, pieteiktu, konsultētu, uzsāktu u.tml.) darījumu, ja tas rada pamatotas aizdomas, ka tajā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai saistīti ar TF un PF, vai šādu darbību mēģinājumu, Novēršanas likuma subjektam ir ne tikai jāizvērtē nepieciešamība ziņot par šo darījumu Finanšu izlūkošanas dienestam, bet arī vajadzība novērst tā īstenošanu, veicot atturēšanos no darījuma veikšanas.
11. Atturēšanās no šāda veida darījuma veikšanas sekmē jebkuras NILL, TF un PF novēršanas sistēmas mērķu sasniegšanu – ne tikai faktiski identificēt noziedzīgus nodarījumus un NILL, bet preventīvi novērst NILL, iesaldējot, arestējot, kā arī konfiscējot noziedzīgi iegūtos līdzekļus.
12. Novēršanas likuma subjekta atturēšanās no darījuma veikšanas var būt pirmais solis ceļā uz noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju ar tiesas nolēmumu, kas potenciāli īsteno NILL, TF un PF novēršanas sistēmas mērķi, jo rīkojumu par līdzekļu iesaldēšanu Finanšu izlūkošanas dienests nereti izdod, pamatojoties uz saņemtu Novēršanas likuma subjekta ziņojumu par atturēšanos no darījuma veikšanas.²⁸
13. Gadījumos, kad Novēršanas likuma subjekts neatturas no darījuma veikšanas, lai gan to būtu bijis pienākums darīt,²⁹ pastāv iespēja, ka iespējami noziedzīgi iegūti līdzekļi neizsekojami aizplūst ārpus Novēršanas likuma subjekta un valsts iestāžu kompetences, ko pēc tam nav iespējams atgūt (piemēram, līdzekļu aizplūšana uz čaulas veidojuma kontu augsta riska jurisdikcijā reģistrētā kredītiestādē). Līdz ar to, pastāvot pamatotām aizdomām par līdzekļu noziedzīgu izcelsmi vai par darījuma saistību ar NILL, TF un PF, kā arī pastāvot riskam, ka pēc darījuma veikšanas attiecīgos līdzekļus nebūs iespējams izsekot un atgūt, Novēršanas likuma subjektam ir pienākums atturēties no darījuma veikšanas, par to ziņojot Finanšu izlūkošanas dienestam.
14. Atturēšanās no darījuma veikšanas ierobežo personas tiesības uz īpašumu, kā laikā atbilstoši Novēršanas likuma 32. panta trešajai daļai Novēršanas likuma subjekts neveic nekādas darbības ar darījumā iesaistītajiem līdzekļiem, t. sk. neatgrieztās nosūtītājam (maksājuma veicējam). Ņemot vērā minēto, Novēršanas likuma subjekta aizdomām par iespējamu noziedzīgu nodarījumu vai līdzekļu noziedzīgu izcelsmi ir jābūt pamatotām ar rūpīgu darījuma vai darījumu kopuma analīzi, kā arī pilnvērtīgu klienta izpēti. Atturoties no darījuma veikšanas, Novēršanas likuma subjektam, ņemot vērā viņa zināšanas, pieredzi un pieejamo informāciju, jāspēj pamatot radušās aizdomas, ka ar darījuma starpniecību tiek izdarīts vai turpināts noziedzīgs nodarījums vai darījumā tiek izmantoti noziedzīgi iegūti līdzekļi (nevis nenoskaidrotas izcelsmes līdzekļi) un nav iespējams iegūt pietiekamu informāciju, t. sk. klienta nesadarbošanās dēļ, ka līdzekļiem ir likumīga izcelsme.
15. Novēršanas likuma subjektam par atturēšanos no darījuma veikšanas ir jāziņo Finanšu izlūkošanas dienestam nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākamajā darbdienu. Saskaņā ar Novēršanas likuma 32.² panta pirmo daļu Finanšu izlūkošanas dienests ne vēlāk kā piecu darbdienu, bet, ja nepieciešams, pieprasīt papildu informāciju, tad astoņu darbdienu laikā pēc tam, kad no Novēršanas likuma subjekta saņemts ziņojums par atturēšanos no darījuma veikšanas, izvērtē, vai Novēršanas likuma subjekts ir pieņēmis lēmumu par atturēšanos no darījuma veikšanu atbilstoši Novēršanas likuma prasībām un vai konkrētajai personai noteiktais tiesību ierobežojums ir samērīgs. Pēc tam Finanšu izlūkošanas dienests izdod rīkojumu izbeigt atturēšanos no darījuma veikšanas vai veikt līdzekļu pagaidu iesaldēšanu.
16. Novēršanas likuma subjekta lēmums par atturēšanos no darījumu veikšanas ir attiecināms uz tiem gadījumiem, kad Novēršanas likuma subjekts faktiski var aizturēt klienta līdzekļu plūsmu, t.i. ne visi Novēršanas likuma subjekti šo darbību var veikt, jo sniegto pakalpojumu specifika neparedz klienta līdzekļu "turēšanu".

²⁸ Novēršanas likuma 32.¹ panta otrās daļas 1. punkts.

²⁹ Ziņojums par aizdomīgu darījumu, kas Finanšu izlūkošanas dienestā iesniegts Novēršanas likuma 30. panta noteiktajā kārtībā, taču Novēršanas likuma subjekts varējis un tam ir bijis pienākums atturēties no darījuma veikšanas, uzskatāms par aizsardzības ziņojumu.

17. Atturēšanās no darījuma veikšanas procesa rezultāts ir iespējami noziedzīgo līdzekļu iesaldēšana³⁰ vai Finanšu izlūkošanas dienesta izdots rīkojums izbeigt atturēšanos no darījuma veikšanas. Secīgi, lai līdzekļu iesaldēšanu vispār varētu veikt, Novēršanas likuma subjektam jābūt iespējai nodrošināt, ka ar līdzekļiem netiek veiktas nekādas darbības. Ņemot vērā minēto, jānorāda, ka atturēties no darījuma veikšanas var finanšu sektora Novēršanas likuma subjekti, bet attiecībā uz nefinanšu sektora Novēršanas likuma subjektiem atturēšanās no darījuma veikšanas ir izteikti retos izņēmuma gadījumos.
18. Ievērojot minēto, būtiski norādīt, ka Novēršanas likuma subjektiem, kas nevar izmantot Novēršanas likuma 32. pantā noteikto mehānismu un pieņemt lēmumu par atturēšanos no darījuma veikšanas (kaut tas rada aizdomas, ka tajā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai saistīti ar NILL, TF un PF vai šādu darbību mēģinājumu), ir jāvērtē, kas konkrētajā situācijā ir piemērotākais risinājums: atteikties veikt konkrēto darījumu vai veikt darījumu, par to nekavējoties ziņojot Finanšu izlūkošanas dienestam. Tādējādi atbildīgajai iestādei tiks darīts zināms noziedzīgi iegūtu līdzekļu plūsmas ceļš un atrašanās vieta (ja darījuma veikšana tiek atteikta, pastāv iespēja, ka klients izmantos citas, tostarp, mazāk uzraudzītas metodes un meklēs citus pakalpojumu sniedzējus NILL darbību īstenošanai), ko pēc tam var izmantot kā vērtīgus izlūkdatus turpmākai izmeklēšanas veikšanai.
19. Lai gan konkrētos gadījumos Likuma subjekta atturēšanās no darījuma veikšanas ir īpaši svarīga un preventīva rīcība, Novēršanas likuma 36. panta pirmajā daļā skaidrots izņēmums, kurā atturēšanās no darījuma veikšanas var radīt nevēlamu rezultātu, proti, gadījumos, kad atturēšanās no darījuma veikšanas, par kuru ir pamatotas aizdomas, ka tas saistīts ar NILL, TF vai PF, var kalpot par informāciju, kas palīdz NILL, TF vai PF iesaistītajām personām izvairīties no atbildības. Piemēram, maksājumu iestāde identificējusi personu tīklu, kuras ar noteiktu periodiskumu veic līdzīgu summu skaidras naudas pārvedumus vienām un tām pašām personām ārvalstīs. Maksājumu iestāde pēc potenciālā naudas mūļu³¹ tīkla identificēšanas atturas no viena darījuma veikšanas, tādējādi darot zināmu noziedzīgā nodarījuma veicējiem, ka to īstenošanā darījumu strukturēšana ir identificēta. Šādā gadījumā tiek radīta situācija, ka turpmākās finanšu izlūkošanas darbības nav iespējams veikt, jo noziedzniekiem tapis zināms, ka radušās aizdomas par to veiktajām noziedzīgajām darbībām. Gadījumos, kad atturēšanās no darījuma veikšanas var ietekmēt turpmāko finanšu izlūkošanas darbību veikšanu, Novēršanas likuma subjektam ir tiesības veikt darījumu un pēc tā veikšanas par to ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam. Piemērojot šo Novēršanas likumā paredzēto izņēmumu, būtiski, ka Novēršanas likuma subjekts pēc iespējām sazinās ar Finanšu izlūkošanas dienestu un informē par radušos situāciju.

³⁰ Līdzekļu iesaldēšana — liegums jebkādi līdzekļu kustībai un darījumiem, arī pārvedumiem, grozījumiem, maiņai, izmantošanai, piekļuvei tiem vai rīcībai ar tiem, kuras rezultātā jebkādā veidā varētu mainīties šo līdzekļu apjoms, summa, atrašanās vieta, īpašnieks, valdītājs, raksturīgās iezīmes vai mērķis vai rasties citas izmaiņas, kas varētu padarīt iespējamu līdzekļu izmantošanu, tostarp vērtspapīru portfeļa pārvaldību.

³¹ Par "naudas mūli" tiek uzskatīta persona, kas trešajām personām piekrīt sniegt skaidras vai bezskaidras naudas starpnieka pakalpojumus, izmantojot savu bankas kontu un personas datus, tādējādi nodrošinot trešo personu noziedzīgi iegūto līdzekļu leģalizāciju un slēpjot noziedznieka identitāti.

Sadarbības koordinācijas grupas sasaukšana

20. Atbilstoši Novēršanas likuma 55. panta otrajai daļai Finanšu izlūkošanas dienests koordinē operatīvās darbības subjektu, izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras, Valsts ieņēmumu dienesta, kas saskaņā ar Novēršanas likumu ir iesaistītās institūcijas, kā arī Novēršanas likuma subjektu sadarbību, sasaucot Sadarbības koordinācijas grupu pēc savas iniciatīvas vai tad, ja to ierosina vismaz viena no iesaistītajām institūcijām. Sadarbības mērķis ir, cita starpā, veicināt Novēršanas likuma subjektiem normatīvajos aktos noteikto uzdevumu efektīvu izpildi, tostarp, lai sniegtu ziņojumu par aizdomīgu darījumu.
21. Novēršanas likuma subjekti pēc savas iniciatīvas Sadarbības koordinācijas grupas ietvaros ir tiesīgi apmainīties ar informāciju, kas attiecas uz NILL, TF un PF vai šo darbību mēģinājumu vai citu ar to saistītu noziedzīgu nodarījumu vai aizdomīgu darījumu. Novēršanas likuma subjektu sniegtā informācija sadarbības ietvaros var tikt uzskatīta par tādu, kas tiek sniegta Finanšu izlūkošanas dienestam Novēršanas likuma mērķu sasniegšanai. Sadarbības koordinācijas grupas ietvaros var izskatīt arī konkrētas situācijas, kurās notiek pārbaudes vai izmeklēšana, un apmainīties ar informāciju, ievērojot normatīvos aktus, kas nosaka attiecīgās pārbaudes vai izmeklēšanas veikšanu.³²
22. Ņemot vērā minēto, Novēršanas likuma subjektam dalība Sadarbības koordinācijas grupā var veicināt lēmuma pieņemšanu attiecībā uz turpmāko darbību – ziņošanu par aizdomīgu darījumu, atturēšanos no darījuma veikšanas, atteikšanos izpildīt darījumu un darījumu attiecību izbeigšanu ar klientu vai darījuma izpildi. Novēršanas likuma subjekts var saņemt Finanšu izlūkošanas dienesta, uzraudzības un kontroles institūcijas, kā arī izmeklēšanas iestāžu viedokli par turpmāko darbību, kā arī informāciju, kas var atvieglot vai veicināt attiecīga lēmuma pieņemšanu. Sadarbības koordinācijas grupas mehānisma izmantošana var veicināt pareizākā lēmuma pieņemšanu, kad Novēršanas likuma subjektam lēmums attiecībā uz konkrētu darījumu jāpieņem steidzami. Jāņem vērā, ka uz informācijas apmaiņu Sadarbības koordinācijas grupā neattiecas kredītiestādes pienākums neizpaust neizpaužamas ziņas.³³
23. Būtiski norādīt, ka Sadarbības koordinācijas grupas mehānisms tiek izmantots ne tikai, lai atvieglotu un veicinātu Novēršanas likuma subjektu lēmuma pieņemšanu par veicamajām darbībām konkrētās situācijās un saņemtu ieteikumus no Kompetentajām institūcijām, bet nereti tās ietvaros būtisku taktisko informāciju Novēršanas likuma subjektiem nodod arī Kompetento institūciju pārstāvji. Šī informācija var ietvert konkrētas fiziskas un juridiskas personas vai citu identificējošu informāciju, kas attiecas uz Kompetento iestāžu izmeklēšanā vai redzeslokā nonākušu gadījumu. Novēršanas likuma subjekti, reaģējot uz konstatētajām aizdomām vai rādītājiem, savās iekšējās sistēmās var uzmeklēt un pārbaudīt Kompetento iestāžu sniegto informāciju un sniegt atgriezenisko saiti par no savu skatu punkta redzamajām aizdomīgajām indikācijām.³⁴

Piemērs:

Finanšu izlūkošanas dienests iniciē Sadarbības koordinācijas grupas sanākumi pēc kredītiestādes lūguma, pieaicinot arī divas izmeklēšanas iestādes, kurām varētu potenciāli būt piekritīga konkrēto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšana. Kredītiestāde Sadarbības koordinācijas grupas sanāksmē sniedz pieteikta aizdomīga darījuma aprakstu, konkretizējot iesaistītās personas, paužot aizdomas par iespējamajiem noziedzīgajiem nodarījumiem un līdzekļu plūsmas aprakstu pie nosacījuma, ka kredītiestāde darījumu apstiprinās.

Iesaistītās institūcijas un kredītiestāde vienojas, ka:

- 1) konkrētajā gadījumā nekavējoties ir jāsniedz ziņojums par aizdomīgu darījumu Finanšu izlūkošanas dienestam (bez atturēšanās),³⁵
- 2) saņemot papildus informāciju par darījuma detaļām, līdzekļu plūsmu, kā arī jebkuru citu informāciju par minēto darījumu, kredītiestāde to sniegs Finanšu izlūkošanas dienestam;
- 3) Finanšu izlūkošanas dienests veiks saņemtais un papildus tā rīcībā esošās informācijas analīzi, kā arī sniegs informāciju vienlaicīgi abām izmeklēšanas iestādēm.

³² Novēršanas likuma 55. panta ceturtā un piektā daļa.

³³ Kredītiestāžu likuma 63. panta pirmās daļas 2¹. punkts. Latvijas Vēstnesis, 163, 24.10.1995. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/37426-kreditestazu-likums>

³⁵ Finanšu izlūkošanas dienesta datu saņemšanas un analīzes sistēmā (<https://goaml.fid.gov.lv>), iesniedzot ziņojumu par aizdomīgu darījumu, kas tiek iesniegts saistībā ar notikušu Sadarbības koordinācijas grupas sanākumi, par šo faktu nepieciešams veikt atzīmi, proti, tam paredzētā vietā ievadformā atzīmēt, ka ziņojums par aizdomīgu darījumu tiek iesniegts saistībā ar Sadarbības koordinācijas grupas sanākumi.

Aizdomīgu darījumu ziņojumu piemēri un analīze

Kvalitatīvi ziņojumi par aizdomīgu darījumu:

1.	Klienta izpētes laikā kredītiestādei radušās aizdomas, ka sniegtās ziņas par klienta PLG ir nepatiesas un faktiskais PLG ir cita persona, proti, juridiskas personas dibinātājs un aktuālais valdes priekšsēdētājs, kas ir politiski nozīmīga persona. Klienta kontā ir konstatēti aizdomīgi darījumi ar tranzīta darījumu pazīmēm. Pastāv arī korupcijas un NILL riski. Par klientu un tā prezumēto PLG, kas ir PNP, ir publiski pieejama negatīva rakstura informācija par koruptīvām darbībām. Vienlaikus nedz klients, nedz tā PLG nav spējīgi iesniegt dokumentus, kas pierādītu to kontos esošo līdzekļu legālu izcelsmi. Iesniegtais ziņojums par aizdomīgu darījumu ir kvalitatīvs, jo: 1. Uzskaitīti fakti, kas norāda uz aizdomām, ka darījumi klienta kontā saistīti ar konkrētu noziedzīgu nodarījumu – korupciju (tiek veikti nelikumīgi darījumi citas personas (politiski nozīmīgas personas) interesēs), t. sk. aprakstīta aizdomīga naudas plūsma, analizēti fiktīvi aizdevumi. 2. Iekļauta analīzei nepieciešamā informācija – kontu pārskati, klienta skaidrojumi, darījumus pamatojošie dokumenti (līgumi, rēķini, u.tml.), norādītas saistītās personas, negatīva rakstura publiskā informācija u.c. Būtiski, ka uzskaitītā informācija iekļauta pašā ziņojumā par aizdomīgu darījumu, nevis tikai pievienota tā pielikumā. 3. Ziņojumā iekļautā informācija ir visaptveroša, ietver kvalitatīvu klientu izpētes procesu rezultātu apkopojumu un ir pamats Finanšu izlūkošanas dienesta turpmākai analītiskai darbībai. Iespējams, tās rezultātā tiks sniegta informācija izmeklēšanas iestādēm.
2.	Kredītiestāde klienta kontā konstatējusi aizdomīgus darījumus, kas, iespējams, saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas un NILL. Analizējot līdzekļu plūsmu klienta kontā, konstatēti ienākošie pārskaitījumi no politiskām partijām, kā arī izejošie pārskaitījumi ārvalstīs reģistrētiem juridiskiem veidojumiem, kam ir čaulas veidojumu pazīmes.³⁶ Analizējot publiski pieejamo informāciju, konstatēts, ka klienta akcionārs ir saistīts ar personu, kuras vārds bieži izskan saistībā ar korupcijas, nodokļu un NILL shēmām. Iesniegtais ziņojums par aizdomīgu darījumu ir kvalitatīvs, jo: 1. Ziņojumā uzskaitīti fakti, kas norāda uz aizdomām, ka darījumi klienta kontā saistīti ar konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem – izvairīšanās no nodokļu nomaksas un korupcija, t. sk. aprakstīta aizdomīga līdzekļu plūsma, veikta klienta sadarbības partneru analīze. 2. Iekļauta visa analīzei nepieciešamā informācija – kontu pārskati, klienta skaidrojumi un skaidrojumiem pievienotie dokumenti, t.sk. darījumus pamatojošie dokumenti (līgumi, rēķini u.tml.), negatīvā rakstura publiskā informācija u. c. informācija. 3. Ziņojumā iekļautā informācija ir visaptveroša, ietver kvalitatīvu klientu izpētes procesu rezultātu apkopojumu un ir pamats Finanšu izlūkošanas dienesta turpmākai analītiskai darbībai (t.sk. pieprasot papildus informāciju ārvalstu finanšu izlūkošanas dienestiem) un, iespējams, tās rezultātā sniedzot informāciju izmeklēšanas iestādēm.
3.	Zvērināts revidents identificējis klienta īstenotus neskaidrus darījumus, kuros veikta priekšapmaksa par precī, iesaistot vairākus ārvalstu uzņēmumus. Priekšapmaksa par precī tiek pārskaitīta uzņēmumam, kurš veic limitētu saimniecisko darbību. Vēlāk tiek noslēgts līgums ar citu piegādātāju par līdzīgu summu un preces veidu. Vēlāk tiek noslēgta trīspusēja vienošanās par prasījuma tiesību, kas izriet no pirmā piegādes līguma, nodošanu uzņēmumam, ar kuru noslēgts otrs piegādes līgums. Izpētes ietvaros konstatēts, ka būtiski kavēti izpildes termiņi, prece nav piegādāta pilnā apmērā, priekšapmaksa samaksāta netipiski lielā apmērā, kura nav pilnībā atgūta. Pieprasot klienta paskaidrojumu, tas nav varējis argumentēt un pietiekami pamatot darījumu ekonomisko jēgu un struktūru. Iesniegtais ziņojums par aizdomīgu darījumu ir kvalitatīvs, jo: 1. Ziņojumā uzskaitīti fakti, kas norāda uz aizdomām, ka klients caur uzņēmumu “ķēdi” īsteno krāpnieciskas darbības, t.sk. konstatēta ķēdē iesaistīto uzņēmumu savstarpējā saistība; izpētīti starp pusēm noslēgtie līgumi; analizēti neskaidrie darījumi un priekšapmaksas izlietojums; pieprasīti klienta paskaidrojumi. 2. Iekļauta visa analīzei nepieciešamā informācija – noslēgtie līgumi, klienta skaidrojumi un skaidrojumiem pievienotie dokumenti, darījumus pamatojošie dokumenti (rēķini, pavadzīmes u.tml.), u. c. informācija. 3. Ziņojumā iekļautā informācija ir visaptveroša, ietver kvalitatīvu klientu izpētes procesu rezultātu apkopojumu un ir pamats Finanšu izlūkošanas dienesta turpmākai analītiskai darbībai (t.sk. pieprasot papildus informāciju ārvalstu finanšu izlūkošanas dienestiem) un, iespējams, tās rezultātā sniedzot informāciju izmeklēšanas iestādēm.

³⁶ Novēršanas likums – 1. panta 15¹ punkts.

Ziņojums par aizdomīgu darījumu ar zemāku kvalitāti:

1.	Kredītiestāde ziņojusi par aizdomīgu darījumu, jo klienta izpētes rezultātā tapusi zināma publiski pieejama negatīva rakstura informācija par klienta sadarbības partneriem. Ziņojumā norādīts, ka kreditora veiktie darījumi un aktivitāte saskan ar uzņēmuma darbības virzienu, balstoties uz darījumu aprakstu un informāciju, kas pieejama par klienta veiktajiem darījumiem. Vienīgais aizdomas pamatojošais apstāklis ir negatīva rakstura informācija medijos (piemēram, tieša vai pastarpināta saikne ar publiski zināmām ³⁷ shēmām) par klienta sadarbības partneriem. Iesniegtais ziņojums par atturēšanos no darījuma veikšanas ir nekvalitatīvs, jo: 1. Nav norādes uz aizdomīgiem darījumiem. 2. Ziņojums balstīts uz publiski pieejamu negatīva rakstura informāciju par ar klientu saistītām personām. 3. Klienta veiktie darījumi nerada aizdomas un ir atbilstoši tā uzņēmējdarbības specīfikai. 4. Nav izprotams ziņojuma par aizdomīgu darījumu iesniegšanas mērķis un nepieciešamība.
2.	Latvijā reģistrēts uzņēmums SIA D saņēma aizdevumus no Singapūras uzņēmuma un aizdeva Ukrainā reģistrētiem uzņēmumiem A un B un Austrijā reģistrētam uzņēmumam C. Konstatēts, ka uzņēmēji ir savstarpēji saistīti un visos uzņēmumos PLG ir viena un tā pati persona. Iesniegtais ziņojums par atturēšanos no darījuma veikšanas ir nekvalitatīvs, jo: 1. Ziņojumā sniegtā informācija nepamato atzīmēto noziedzīgā nodarījuma grupu – "Aizdomas par profesionāla atbalsta sniegšanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā". 2. Nav ietverta pietiekama informācija, kas pamato aizdomas, kā arī nav sniegta informācija par klienta un darījumu padziļinātu izpēti. 3. Nav sniegta informācija par klienta sniegtajiem paskaidrojumiem. 4. Nav pievienoti darījuma aizdomīgumu pamatojoši dokumenti.

Atturēšanās ziņojumu piemēri un analīze

Kvalitatīvi ziņojumi par atturēšanos no darījuma veikšanas:

- Kredītiestāde atturējusies no darījuma veikšanas, jo konstatējusi klienta datu sakritību ar FACTIVA SIP / Financial Crime iekļautas personas datiem un negatīva rakstura publiski pieejamu informāciju, t.i. persona tika apsūdzēta kukuļdošanā valsts institūcijām tā pārstāvētā uzņēmuma interešu aizstāvībai publisko iepirkumu ietvaros, kā arī pret viņu ir uzsākts kriminālprocess par izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Turklāt klients nav varējis pamatot, t.sk. iesniegt darījumu pamatojošus dokumentus, ka darījumā izmatotajiem līdzekļiem ir leģitīma izcelsme. Kredītiestādei radušās aizdomas, ka naudas līdzekļi un vērtspapīri, kas izvietoti klienta un tā ģimenes locekļu kontos, iespējams, tika iegūti predikatīva nozieguma rezultātā un ir noziedzīgi iegūti.

Iesniegtais ziņojums par atturēšanos no darījuma veikšanas ir kvalitatīvs, jo:

 1. Konstatēta klienta personas datu sakritība ar datu bāzēs iekļautas personas datiem.
 2. Iekļauta analīzei nepieciešamā informācija – kontu pārskati, klienta reģistrācijas karšu kopijas, klienta un saistīto personu identifikācijas dokumenti, klienta izpētes faili, negatīva rakstura publiskā informācija u.c.
 3. Ziņojumā par aizdomīgu darījumu iekļautā informācija un veiktā analīze ir kvalitatīvs pamats materiāla sagatavošanai izmeklēšanas iestādēm. Finanšu izlūkošanas dienests pārbaudīja ziņojumā minētos faktus un pieejamās datu bāzes, kā arī nosūtīja informācijas pieprasījumu analogam ārvalstu dienestam par Novēršanas likuma subjekta klientu. Finanšu izlūkošanas dienests papildināja ziņojumā par aizdomīgu darījumu iekļauto informāciju ar tā veiktās analīzes rezultātā iegūtu būtisku informāciju, tādējādi sagatavojot materiālu.
- Kredītiestāde atturējusies no darījuma veikšanas, pamatojoties uz aizdomām, ka klienta kontā veiktie darījumi ir saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas un NILL. Kredītiestādei radušās pamatotas aizdomas, ka klients papildus saimnieciskajai darbībai noformē un deklarē faktiski nenotikušos darījumus ar ārvalstīs un Latvijā reģistrētiem čaulas veidojumiem, pārskaita tiem līdzekļus par faktiski nenotikušiem darījumiem (preču piegādēm un pakalpojumu sniegšanu), apzinoties, ka šie darījumu partneri nesniedz pakalpojumus un nepiegādā preces. Turklāt pēc klienta paskaidrojuma pieprasīšanas klients nav varējis izskaidrot darījumu ekonomisko būtību.

Iesniegtais ziņojums par atturēšanos no darījuma veikšanas ir kvalitatīvs, jo:

 1. Ziņojumā par aizdomīgu darījumu uzskaitīti fakti, kas norāda uz pamatotām aizdomām, ka darījumi klienta kontā saistīti ar konkrētu noziedzīgu nodarījumu, t. sk. aprakstīta aizdomīga līdzekļu plūsma, norādīts uz pretrunām dokumentos un saņemtajos skaidrojumos, norādīts uz publiski pieejamo informāciju, veikta katras shēmā iesaistītās personas izpēte un darījumu analīze, sniegts aizdomu par fiktīvajiem darījumiem pamatojums.
 2. Iekļauta visa analīzei nepieciešamā informācija – kontu pārskati, klienta reģistrācijas karšu kopijas, klienta un saistīto personu identifikācijas dokumenti, klienta izpētes faili, negatīva rakstura publiskā informācija u.c.
 3. Ziņojumā par aizdomīgu darījumu iekļautā informācija un veiktā analīze ir kvalitatīvs pamats materiāla sagatavošanai izmeklēšanas iestādēm. Finanšu izlūkošanas dienests pārbaudīja ziņojumā minētos faktus un pieejamās datu bāzes, kā arī nosūtīja informācijas pieprasījumu Novēršanas likuma subjektam, kas nebija ziņojuma iesniedzējs. Materiāla sagatavošanai Finanšu izlūkošanas dienests papildināja ziņojumā par aizdomīgu darījumu iekļauto informāciju ar tā veiktās analīzes rezultātā iegūtu būtisku informāciju, tādējādi sagatavojot materiālu.

Ziņojums par atturēšanos no darījuma veikšanas ar zemāku kvalitāti:

- Kredītiestāde atturējusies no darījuma veikšanas, kā vienīgo pamatojumu norādot klienta veikto darījumu saistību ar laundromātu darbību.³⁸ Klients saņēmis līdzekļus no / vai pārskaitījis tos juridiskām personām, kas iesaistītas publiski zināmās laundromātu shēmās. Kredītiestādei ir radušās aizdomas, ka naudas līdzekļiem, kas izmantoti darījumā, nav leģitīma izcelsme un tie ir noziedzīgi iegūti.

Iesniegtais ziņojums par atturēšanos no darījuma veikšanas ir nekvalitatīvs, jo:

 1. Vienīgais aizdomas pamatojošais fakts ir klienta partneru tieša un / vai pastarpināta saistība ar laundromātu darbību, turklāt minētie darījumi veikti vairāku gadu pagātnē un nav saistīti ar

³⁸ Laundromāts ir daudzfunkcionāla finanšu infrastruktūra jeb rīks, ko parasti izveido profesionāli noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizētāji, lai palīdzētu klientiem legalizēt noziedzīgā ceļā gūtus aktīvus, slēpt īpašumtiesības, izvairīties no nodokļiem vai valūtas ierobežojumiem, pārvietot naudu ārzonās. Bieži vien šim mērķim izmanto čaulas veidojumus - ārzonās reģistrētus veidojumus. Laundromāta ietvaros noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā ieinteresēta persona naudu novirza čaulas veidojumam, pamatojot to ar fiktīvu skaidrojumu, piemēram, preces vai pakalpojuma pirkšanu un pārdošanu, aizdevumu vai aizdevuma atmaksu. Pēc tam čaulas veidojuma kontā nauda tiek pārvietota uz citiem kontiem, turpinot skaidrot maksājumus ar fiktīviem darījumiem. Rezultātā naudas izcelsme un īpašumtiesības tiek pazaudētas (nomaskētas), izmantojot līdzekļu sajaukšanu un veidojot garas fiktīvu darījumu ķēdes, pēc kā naudas līdzekļi tiek atgriezti klientam kā šķietami likumīgi ienākumi.

	konkrēto darījumu, no kura Novēršanas likuma subjekts atturas, un tajā iesaistītajiem līdzekļiem. Nav pieprasīti klienta skaidrojumi un nav veikta darījumu analīze. 2. Nav pievienoti kontu atvēršanas un aizdomīgus darījumus pamatojoši dokumenti. 3. Kredītiestāde pirms atturēšanās no darījuma veikšanas un ziņojuma iesniegšanas nav veikusi pilnvērtīgu situācijas un darījumu izpēti, tāpēc Finanšu izlūkošanas dienests ziņojumā iekļauto informāciju nevar izmantot kā pamatu aizdomu par NILLTPF apstiprināšanai un materiāla sagatavošanai izmeklēšanas iestādēm.
--	--

Ziņojuma sniegšana par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu

24. Krievijas spēku iebrukums Ukrainā ir radījis plaša mēroga reakciju no virknes pasaules valstu, nosakot līdz šim visstraujāk izvērstās ES sankcijas, uz ko jāspēj reaģēt arī Latvijas starptautisko un nacionālo sankciju izpildes sistēmai. Lai gan dinamiskais periods sankciju jomā ļauj secināt, ka Latvijas sistēma ir efektīva, normatīvā regulējuma piemērošanas praksē tiek identificētas neskaidrības, kuras būtiski precizēt.
25. Ņemot vērā minēto, Finanšu izlūkošanas dienests papildina šīs vadlīnijas, sniedzot ieteikumus un praktiskus piemērus ziņošanai Finanšu izlūkošanas dienestam par aizdomām par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu vai pārkāpšanas mēģinājumu.
26. Ņemot vērā, ka ziņošanas par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu normatīvais regulējums ir pietiekami komplicēts un praksē noteiktos gadījumos rada neskaidrības, ir būtiski minēt, ka ziņošanā par starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšanu izdalāmi divi aizdomu līmeņi:
- **"Aizdomas"** – fakti un informācija rada aizdomas, ka notiek (vai ir notikusi) starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšana vai pārkāpšanas mēģinājums. Šīs aizdomas nav iespējams atspēkot, nav saskatāms likumakarīgs pamatojums, no klienta netiek saņemts racionāls darījuma vai darbības izskaidrojums. Vienlaikus ir veiktas visas saprātīgi iespējamās klienta izpētes un darījumu uzraudzības darbības, ko atbilstoši normatīvajiem aktiem iespējams veikt.

Piemērs: Klientam ir ilggadēja sadarbība ar Uzņēmumu A, kas pieder Uzņēmumam B. Uzņēmuma B izpilddirektors tiek iekļauts Regulas 269/2014 I pielikumā. Saskaņā ar līgumu, kas noslēgts pirms izpilddirektora iekļaušanas sankciju sarakstā, Klients nosūta preces Uzņēmumam A. Samaksu par precēm Klients saņem no Uzņēmuma C.

Skaidrojums: Ar darījumu saistītās detaļas (Uzņēmums B atrodas sankcijām pakļautas personas kontrolē; līgums, iespējams, slēgts fiktīvi (ar atpakaļejošu datumu); samaksa par precēm tiek saņemta no trešās personas) liecina, ka, iespējams, tiek veiktas darbības nolūkā pārkāpt starptautiskās sankcijas, tai pat laikā nav pilnīgas pārliecības, jo teorētiski pastāv iespēja, ka darījums ir leģitīms un netiek veiktas noziedzīgas darbības, secīgi pastāv **aizdomas**.

- **"Pamatotas aizdomas"** – ir pietiekami daudz faktu un informācijas, kas rada ne tikai aizdomas, bet pat pamatotu pārliecību, ka notiek (vai ir notikusi) starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšana vai pārkāpšanas mēģinājums, kā rezultātā tiek veikta atturēšanās no darījuma veikšanas.

Piemērs: Klients pārskaita līdzekļus uzņēmumam, kura īpašnieks ir Regulas 269/2014 I pielikumā iekļauta fiziska persona.

Skaidrojums: Ar darījumu saistītās detaļas (līdzekļu saņēmēja īpašnieka personas dati apliecina, ka tā ir sankcijām pakļauta persona) nepārprotami liecina, ka tiek veikta starptautisko sankciju pārkāpšana, secīgi pastāv **pamatotas aizdomas**.

Ziņošana Finanšu izlūkošanas dienestam par starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšanu vai tās mēģinājumu

27. Līdz ar grozījumiem Sankciju likumā, kas stājās spēkā 10.06.2025., ir atvieglota ziņošanas par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu (t.sk. apiešanu, kas ir sankciju pārkāpšanas izpausme) vai pārkāpšanas mēģinājumu kārtība, nosakot vienu iestādi – Finanšu izlūkošanas dienestu, – kam ziņojumi būtu iesniedzami. Ziņošanas pienākums ir noteikts Sankciju likuma 17. pantā:

Kompetento institūciju uzraudzībā esošajām personām ir pienākums nekavējoties ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas

novēršanas likumā noteiktajā kārtībā, ja rodas aizdomas par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu vai pārkāpšanas mēģinājumu.³⁹

28. Ziņošanas pienākums par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu (un to mēģinājumu) attiecas uz kompetento institūciju, kas uzskaitītas Sankciju likuma 13. pantā, uzraudzībā esošajām personām, kā arī Novēršanas likuma 3. pantā noteiktajiem Novēršanas likuma subjektiem. Tāpat pienākums ziņot gulstas uz Novēršanas likuma 3.¹ pantā minētajām personām.

29. Starptautisko⁴⁰ vai nacionālo sankciju pārkāpšana ir noziedzīgs nodarījums, par ko Krimināllikuma 84. pantā paredzēta kriminālatbildība:

1. Par ANO, ES, citu starptautisko organizāciju vai Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanu, iegādājoties, realizējot, pārvietojot pāri Latvijas Republikas valsts robežai sankcijām pakļautās preces vai sniedzot starpniecības pakalpojumus, tehniskās palīdzības vai citus ar minētajām precēm saistītus pakalpojumus, vai veicot jebkādas citas aizliegtas darbības ar šīm precēm, ja tas izdarīts ievērojamā apmērā,⁴¹ vai par citu ANO, ES, citu starptautisko organizāciju vai Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanu, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.
2. Par ANO, ES, citu starptautisko organizāciju vai Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanu, iegādājoties, realizējot, pārvietojot pāri Latvijas Republikas valsts robežai sankcijām pakļautās stratēģiskas nozīmes preces, šaujamieročus, šaujamieroču būtiskās sastāvdaļas, šaujamieroču munīciju vai militāriem mērķiem paredzētas preces vai tehnoloģijas vai sniedzot starpniecības pakalpojumus, tehniskās palīdzības vai citus ar minētajām precēm saistītus pakalpojumus, vai veicot jebkādas citas aizliegtas darbības ar šīm precēm, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem.
3. Par šā panta pirmajā vai otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja to izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās vai ja to izdarījusi valsts amatpersona vai uzņēmuma (uzņēmēj sabiedrības) vai organizācijas atbildīgs darbinieks, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem.
4. Par šā panta pirmajā vai otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja tas izdarīts lielā apmērā vai ja to izdarījusi organizēta grupa, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz divpadsmit gadiem.

30. Viens no starptautisko vai nacionālo sankciju veidiem, ko var ieviest vai noteikt Latvijā ir finanšu ierobežojumi. Sankciju likuma 5. pantā noteikts, ka, ja attiecībā uz sankciju subjektu nacionālajās sankcijās noteikti finanšu ierobežojumi, visām personām atbilstoši to kompetencei ir pienākums nekavējoties un bez iepriekšēja brīdinājuma:

- iesaldēt visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas tieši vai netieši, pilnībā vai daļēji ir sankciju subjekta, tostarp trešo personu, kuras rīkojas to vārdā vai to vadībā, īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē;
- tieši vai netieši nedarīt pieejamus sankciju subjektam, tostarp trešām personām, kuras rīkojas to vārdā vai to vadībā, vai to labā, līdzekļus un saimnieciskos resursus;
- nesniegt sankciju subjektam, tostarp trešām personām, kuras rīkojas to vārdā vai to vadībā, vai to labā, nacionālajās sankcijās noteiktos finanšu pakalpojumus.

31. Kā piemēru starptautisko sankciju kontekstā var minēt Regulu 269/2014, kurā iekļautās sankcijas kvalificējamās kā finanšu ierobežojumi. Šīs regulas 2. panta 1. punkts nosaka pienākumu iesaldēt visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas ir jebkuru regulas I pielikumā uzskaitītu fizisko vai juridisko

³⁹ Būtiski uzsvērt, ka ziņošanas pienākums attiecināms arī uz tādiem gadījumiem, kad bijis pietiekams pamats konstatēt starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšanu vai tās mēģinājumu, bet kādu apstākļu dēļ šis pienākums nav veikts.

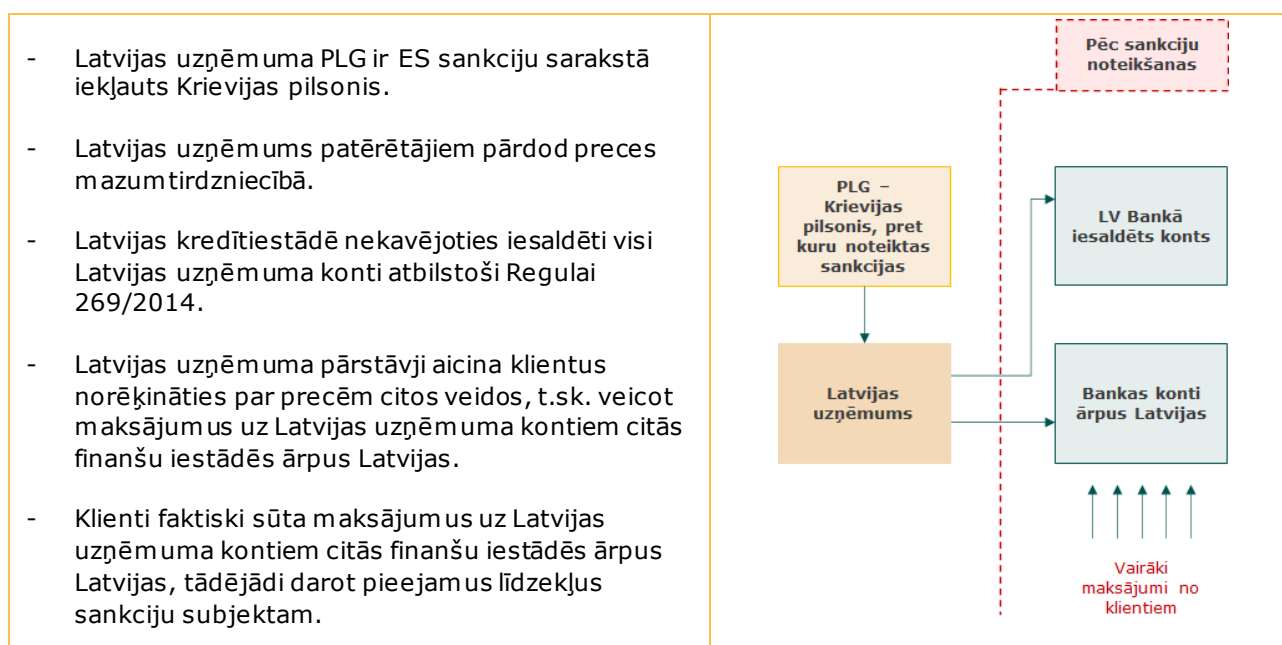
⁴⁰ Izņemot ANO un ES noteiktās sankcijas, citu starptautisku organizāciju noteiktās sankcijas, kas būtu piemērojamas Latvijā, nav konstatētas. Līdz ar to, lietojot terminu "starptautiskās sankcijas" Latvijas normatīvajā regulējumā, ar tām tiek saprastas ANO un ES noteiktās sankcijas.

⁴¹ Atbilstoši likuma "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.¹ panta ceturtajai daļai atbildība par Krimināllikuma 84. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts ievērojamā apmērā, iestājas, ja preču vai pakalpojumu vērtība nav mazāka par 10 000 EUR vai ja pakalpojums veikts attiecībā uz precēm, kuru vērtība nav mazāka par 10 000 EUR.

personu, vienību vai struktūru, vai ar tām saistītu fizisko vai juridisko personu, vienību vai struktūru īpašumā, valdījumā, turējumā vai pārziņā.⁴²

32. Faktiski tas nozīmē, ka ar personām, attiecībā uz kurām ir noteikti finanšu ierobežojumi, nav izpildāmi nekādi civiltiesiski darījumi (izņemot tos, attiecībā uz kuriem ir sniegti kompetento institūciju saskaņojumi vai, kas ir pieļaujami saskaņā ar sankciju regulējumā noteiktiem izņēmumiem, kam nav nepieciešams saņemt atsevišķu kompetentās iestādes atļauju). No iepriekš minētā izriet, ka finanšu ierobežojumu izpildes praksē īpaši būtiska loma ir tieši privāto tiesību subjektiem. Tā piemēram, finanšu pakalpojumus galvenokārt sniedz kredītiestādes un finanšu iestādes, kuru kompetencē ir izpildīt pienākumu iesaldēt līdzekļus un saimnieciskos resursus, kā arī nedarīt tos pieejamus sankciju subjektiem. Tāpat būtiska loma ir arī citiem privāto tiesību subjektiem, kas var ierobežot saimniecisko resursu nodošanu, t.sk., dažādu pakalpojumu, kuru rezultātā sankcijām pakļautai personai rodas ekonomisks labums, sniegšana vai preču pārdošana sankcijām pakļautai personai.

Piemērs Nr. 1: finanšu ierobežojumu pārkāpšana

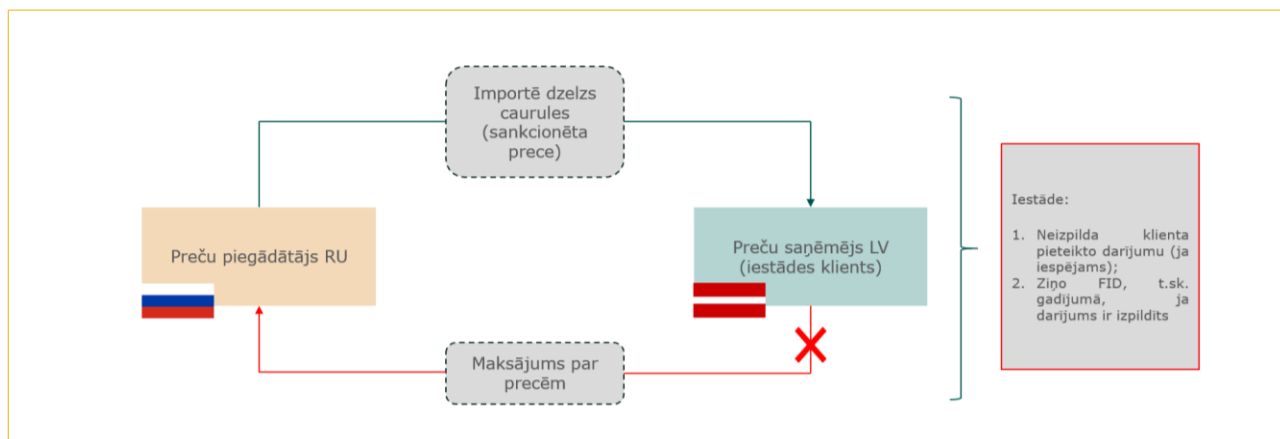
33. Konstatējot darījumā iesaistīto pušu sakritību ar sankciju subjektu un/vai konstatējot sankciju pārkāpumu, kas izriet no darījuma detaļām un pamatojošajiem dokumentiem, iestājas pienākums par to ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam atbilstoši Sankciju likuma 17. pantam.

34. Cits sankciju veids ir skaidrots Sankciju likuma 8. pantā, proti, ja attiecībā uz sankciju subjektu nacionālajās sankcijās noteikts ieroču embargo vai citu preču importa, eksporta, tranzīta vai starpniecības pakalpojumu aizliegums, privāto vai publisko tiesību subjektam ir aizliegts sankciju subjektam pārdot, piegādāt, nodot, eksportēt vai kā citādi atsavināt noteikta veida stratēģiskas nozīmes preces vai citas likumā noteiktās preces vai ļaut piekļūt tām. Šāda veida sankcijas nereti sauc arī par "sektorālajām" sankcijām, jo tās var tikt piemērotas attiecībā uz sankciju subjekta – valsts – konkrētām ekonomikas nozarēm jeb sektoriem. Vienlaikus jānorāda, ka ES noteikto sektorālo sankciju tvērums ir daudz plašāks nekā definēts Sankciju likuma 8. pantā, piemēram, ierobežojumi sniegt juridiskos un grāmatvedības pakalpojumus u.c.

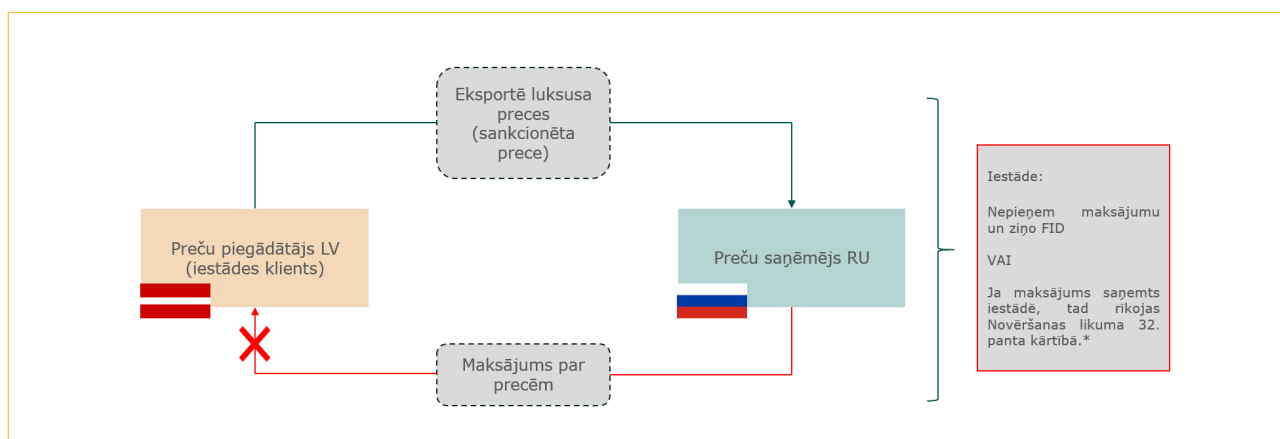
35. Tā piemēram, Regula 833/2014 aizliedz tieši vai netieši importēt attiecīgās regulas XVII pielikumā uzskaitītos dzelzs un tērauda izstrādājumus, ja to izcelsme ir Krievijā, vai tie ir eksportēti no Krievijas. Viens no instrumentiem, kā identificēt sektorālo sankciju pārkāpšanu, ir privāto tiesību subjektu, kas izpilda preču eksporta un importa uzņēmumu maksājumus, ziņojumi. Gadījumos, kad, izrietot no darījuma detaļām un tos pamatojošajiem dokumentiem, rodas aizdomas, ka tiek veikta sektorālo sankciju pārkāpšana, par to jāziņo Finanšu izlūkošanas dienestam atbilstoši Sankciju likuma 17. pantam.

⁴² Būtiski norādīt, ka ES sankciju regulējums noteikts ES tiesību aktos, tāpēc nolūkā nodrošināt atbilstību ir būtiski pārziņāt ES tiesību aktos ietvertās prasības.

Piemērs Nr. 2: sankcijām pakļautu preču eksports

Piemērs Nr. 3: sankcijām pakļautu preču imports

**Skatīt šo vadlīniju nodaļu "Atturēšanās no darījuma veikšanas" un 47. punktu.*

36. Gadījumos, kad Novēršanas likuma subjektam rodas pamatotas aizdomas (aizdomu līmeņi skaidroti šo vadlīniju 26. punktā), ka darījumā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā (skatīt Piemēru Nr. 3), Novēršanas likuma subjekts var pieņemt lēmumu atturēties no darījuma veikšanas un ziņot par to Finanšu izlūkošanas dienestam Novēršanas likuma 32. panta noteiktajā kārtībā, kā arī ievērojot šajās vadlīnijās sniegtos ieteikumus.

37. Praksē iespējami gadījumi, kad par ziņošanu atbildīgajām institūcijām nav radusies pilnīga pārliecība (pamatotas aizdomas), ka darījums tiek veikts starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanas vai tās mēģinājuma nolūkā, taču pastāv aizdomas. Arī šādos gadījumos par to jāziņo Finanšu izlūkošanas dienestam Novēršanas likuma 31.⁴ panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā.

Piemērs Nr. 4: aizdomas par sektorālo sankciju pārkāpšanu

Latvijas uzņēmums (konts atvērts Latvijas kredītiestādē) saņēma maksājumu 250 000 EUR apmērā no ES uzņēmuma (konts atvērts ES kredītiestādē).

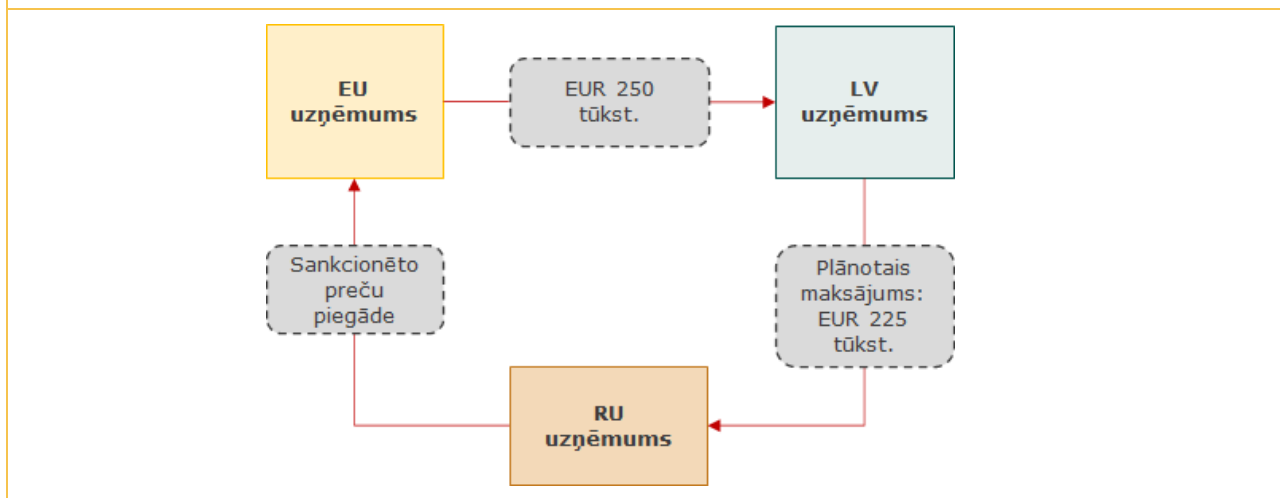
ES uzņēmums saņēmis preces, kas iekļautas Regulas 833/2014 XVII pielikumā, no Krievijas uzņēmuma, pret kuru nav noteiktas sankcijas.

Latvijas uzņēmums mēģina pārskaitīt naudas līdzekļus 225 000 EUR apmērā Krievijas uzņēmumam, pret kuru nav noteiktas sankcijas.

Kredītiestādes rīcībā ir šāda informācija:

- Latvijas uzņēmums, iespējams, darbojas kā starpnieks, lai nokārtotu ES uzņēmuma saistības pret Krievijas uzņēmumu, pret kuru nav noteiktas sankcijas.

- Latvijas uzņēmums sniedz nepatiesu informāciju Latvijas kredītiestādei, kurā atvērts konts.
- Preču piegāde no Krievijas ES uzņēmumam skaidrojama ar iespējamu «iepriekšēju līgumsaistību esamību».⁴³

38. Lemjot par ziņojuma iesniegšanu par sankciju pārkāpšanu vai pārkāpšanas mēģinājumu, kas saistīta ar aizliegtām darbībām ar sankcijām pakļautām precēm vai ar tām saistītiem pakalpojumiem, nepieciešams izvērtēt:

- 38.1. vai attiecīgo preču un/vai ar tām saistīto pakalpojumu vērtība sasniedz 10 000 EUR – ja preču un/vai ar tām saistīto pakalpojumu vērtība ir mazāka par 10 000 EUR, ziņojums Finanšu izlūkošanas dienestam **nav** sniedzams;
- 38.2. vai aizliegtās darbības veiktas vai pakalpojumi sniegti saistībā ar sankcijām pakļautām stratēģiskas nozīmes precēm⁴⁴, šaujamieročiem, šaujamieroču būtiskajām sastāvdaļām, šaujamieroču munīciju vai militāriem mērķiem paredzētām precēm vai tehnoloģijām; šādos gadījumos ziņojums Finanšu izlūkošanas dienestam **ir** iesniedzams neatkarīgi no preču/tehnoloģiju un/vai ar tām saistīto pakalpojumu vērtības.⁴⁵

Piemēri: **nav jāsniedz ziņojums** par sankciju pārkāpšanu vai pārkāpšanas mēģinājumu, ja:

1. Klienta – Latvijā reģistrētas juridiskas personas – kontā konstatēts ienākošais maksājums 15 000 EUR apmērā no Krievijā reģistrētas juridiskas personas par alkoholiskajiem dzērieniem. No klienta izrakstītā rēķina secināms, ka Krievijā reģistrētajai juridiskajai personai, cita starpā, ir pārdota viena šampanieša pudele, kuras vērtība pārsniedz 300 EUR. No klienta iesniegtajiem dokumentiem, kas apliecina klienta pirms tam veikto alkoholisko dzērienu iegādi, nav konstatējams, ka citu alkoholisko dzērienu vērtība pārsniedz 300 EUR par vienību.
2. Klienta – Latvijas pilsoņa – kontā konstatēts izejošais maksājums 7 000 EUR apmērā Uzbekistānā reģistrētai juridiskai personai par koksnes granulām. Atbilstoši klienta iesniegtajam rēķinam 5 000 EUR samaksāts par koksnes granulām un 2 000 EUR samaksāts par transportēšanas pakalpojumiem, savukārt saskaņā ar preču pavadzīmi koksnes granulās iekrautas Baltkrievijā. Nav konstatējams, ka līdzīga rakstura darījumus Latvijas pilsonis ir veicis vairākkārt.

⁴³ Materiāls "Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori", indikators Nr. 2.8. Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/2022/Pret_Krieviju_noteikto_sankciju_apiešanas_indikatori.pdf

⁴⁴ Stratēģiskas nozīmes preces ir militārās preces, tai skaitā ieroči un sprāgstvielas, un divējāda (civila un militāra) lietojuma preces, piemēram, iekārtas, materiāli, ķīmiskas vielas, programmatūras, tehnoloģijas un pakalpojumi. Divējāda lietojuma preču tirdzniecība tiek kontrolēta, jo tās potenciāli var tikt izmantotas nekontrolētai militāro tehnoloģiju vai ieroču izgatavošanai. Ar šiem jautājumiem nodarbojas Stratēģiskas nozīmes preču eksporta kontroles nodaļa.

⁴⁵ Cita starpā, starp šīm precēm un tehnoloģijām ietilpst, piemēram:

- Regulas 833/2014 VII pielikuma A un B daļā, XI un XX pielikumā uzskaitītās preces un tehnoloģijas;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei, I pielikumā uzskaitītās divējāda lietojuma preces un tehnoloģijas;
- Eiropas Savienības Kopējā militāro preču sarakstā uzskaitītās preces un tehnoloģijas.

Piemēri: **jāsniedz ziņojums** par sankciju pārkāpšanu vai pārkāpšanas mēģinājumu, ja:

1. Klienta – Latvijā reģistrētas juridiskas personas, kuras saimnieciskā darbība ir saistīta ar medību aprīkojuma tirdzniecību, – kontā konstatēts ienākošais maksājums 5 000 EUR apmērā no Kazahstānā reģistrētas juridiskas personas. Pārbaudot darījumu pamatojošos dokumentus, konstatēts, ka Latvijā reģistrētā juridiskā persona no Latvijas ir eksportējusi un tranzītā caur Krieviju uz Kazahstānu ir nosūtījusi piecas optiskās ierīces, katru 1 000 EUR vērtībā. Publiski pieejamā informācija par optisko ierīču nosaukumiem un artikulu numuriem norāda, ka tās ir optiskie ieroču tēmēkļi, un eksporta deklarācijā ir norādīts neatbilstošs preču KN kods.
2. Klients – Latvijā reģistrētas juridiskas personas pārstāvis – pieteicis skaidras naudas izmaksu 8 000 EUR apmērā. Par paredzamo izlietojumu klients sniedzis skaidrojumu, ka izvedīs *euro* denominētās banknotes uz Baltkrieviju, lai tur iegādātos saimnieciskās darbības nodrošināšanai nepieciešamās preces.
3. Klienta – Latvijā reģistrētas juridiskas personas, kuras saimnieciskā darbība ir saistīta ar nodokļu konsultāciju sniegšanu – kontā saņemts ienākošais maksājums 500 EUR apmērā no Krievijā reģistrētas juridiskas personas par konsultācijām nodokļu jomā.

39. Tāpat jāvērs uzmanību, ka arī gadījumos, kad uz darījumu attiecināmi noteikti sankciju izpildes izņēmumi, ko paredz starptautiskās vai nacionālās sankcijas, vai kompetentās institūcijas vispārējie saskaņojumi vai atsevišķas atļaujas, kas izdotas saskaņā ar sankciju normatīvo regulējumu, ziņojums Finanšu izlūkošanas dienestam nav sniedzams.
40. Ziņojot Finanšu izlūkošanas dienestam par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu vai tās mēģinājumu, aicinām ziņojumā ietvert informāciju, kas aprakstīta nodaļā “Aizdomīga darījuma ziņojuma saturs”, kā arī norādīt konkrētas regulas vai citus normatīvos aktus un tajos ietvertās tiesību normas (pantus, punktus u.tml.), kas pārkāpti vai pēc kā konstatēts mēģinājums pārkāpt sankcijas. Vienlaikus aicinām ņemt vērā Finanšu izlūkošanas dienesta metodiskajā materiālā “Sektorālo un mērķēto finanšu sankciju apiešanas indikatori”⁴⁶ ietvertos ieteikumus, kur skaidrots normatīvajā regulējumā noteiktais pienākums, sniegti praktiski padomi un analizēti ziņojumu piemēri.
41. Atgādinām, ka, sniedzot ziņojumu par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu vai tās mēģinājumu Finanšu izlūkošanas dienesta Finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmā goAML, kā vienu no ziņojuma pazīmēm nepieciešams atzīmēt pazīmi “ASAN” (sankciju apiešana/pārkāpšana).
42. Saskaņā ar Sankciju likuma 12. panta piekto daļu ikvienai personai ir pienākums nekavējoties informēt Finanšu izlūkošanas dienestu par starptautisko un nacionālo sankciju izpildi, tai skaitā par jebkādu līdzekļu iesaldēšanu, tiklīdz tā veikta. Vēršam uzmanību, ka informācija par starptautisko un nacionālo sankciju izpildi, tai skaitā līdzekļu iesaldēšanu, ir iesniedzama Finanšu izlūkošanas dienestam, nosūtot to uz e-pasta adresi sankcijas@fid.gov.lv vai, ja nepieciešams nosūtīt lielu informācijas apjomu, izmantojot Finanšu izlūkošanas dienesta Cryptshare risinājumu, nevis izmantojot Finanšu izlūkošanas dienesta Finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmu goAML. Papildu skaidrojumus par pienākumiem sniegt Finanšu izlūkošanas dienestam dažādu informāciju par starptautisko un nacionālo sankciju izpildi pieejami <https://sankcijas.fid.gov.lv/vadlinijas-un-skaidrojumi>.

⁴⁶ Metodiskais materiāls “Sektorālo un mērķēto finanšu sankciju apiešanas indikatori”. 2. papildinātā redakcija. Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/Sankciju_apiešanas_indikatori_2024.pdf.

Ziņošanas kārtība par ES dalībvalstu vai NATO dalībvalstu noteikto sankciju pārkāpšanu

43. ES vai NATO dalībvalsts noteiktas sankcijas ir sankcijas, ko vienpusējā kārtībā nosaka konkrētas ES vai NATO dalībvalstis atbilstoši attiecīgo valstu normatīvajiem aktiem. Pamatojoties uz Sankciju likuma 1. pantu, ES vai NATO dalībvalstu, t.sk. OFAC, noteiktās sankcijas nav tieši piemērojamas vai ieviestas Latvijā. Attiecīgi Sankciju likuma 17. panta noteiktais ziņošanas pienākums nav attiecināms uz ES vai NATO dalībvalstu, t.sk. OFAC, noteiktajām sankcijām, proti, Finanšu izlūkošanas dienestam nav sniedzams ziņojums par ES vai NATO dalībvalsts noteikto sankciju pārkāpšanu.
44. Fakts, ka pret personu noteiktas OFAC sankcijas, pats par sevi nav iesmels ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam, tomēr tas var būt kā paaugstināta riska indikators, ko nepieciešams vērtēt kontekstā ar citu informāciju par konkrēto darījumu. Finanšu izlūkošanas dienesta tīmekļa vietnē tiek publicēti tipoloģiju un indikatoru materiāli ar mērķi palīdzēt Novēršanas likuma subjektiem klienta darījumu izvērtēšanā, uzsverot uz pazīmēm, kurām būtu pievēršama uzmanība.
45. Vienlaikus jāuzsver, ka, ja Novēršanas likuma subjekts konstatē, ka darījumu veic persona, kuras identifikācijas dati ir ievietoti OFAC sarakstā ar atzīmēm par TF vai PF, norādāms, ka ir nepieciešams atturēties no darījuma, kā arī iesniegt ziņojumu par aizdomīgu darījumu Finanšu izlūkošanas dienestam Novēršanas likuma 31.⁴ panta kārtībā.

Ziņojuma sniegšana par aizdomīgu darījumu, kas saistīts ar krāpšanu

47. Ņemot vērā, ka pasaulē un arī Latvijā paplašinās pakalpojumu attālināta pieejamība un digitālo rīku aktīvāka izmantošana, arī krāpnieku aktivitāte digitālajā vidē pieaug. Finanšu nozares asociācija publicētajā infografikā norādījusi, ka 2024. gadā izkrāpto līdzekļu apmērs četrus lielāko Latvijas kredītiestāžu klientiem bija vairāk nekā 15,5 miljoni eiro, bet novērsto krāpšanas gadījumu apmērs bijis 12,2 miljoni eiro.⁴⁷
48. Latvijā periodiski tiek konstatēti kampaņveidīgi krāpšanu uzbrukumi, kas vienlaikus vērsti pret ievērojamu personu loku. Ņemot vērā, ka kredītiestādēm kā Novēršanas likuma subjektiem saskaņā ar Novēršanas likuma 31.⁴ pantu ir pienākums nekavējoties ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam par katru aizdomīgu darījumu, t.sk. par līdzekļiem, kas rada aizdomas, ka tie tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā, ziņošanai par daudzskaitlīgiem krāpšanu gadījumiem un tālākai ziņojumu virzībai tiek novirzīts ievērojams administratīvais resurss gan no Novēršanas likuma subjektu, gan Finanšu izlūkošanas dienesta puses.
49. Ziņojumi par krāpšanu digitālā vidē un ar to saistīto NILL Finanšu izlūkošanas dienestā galvenokārt tiek saņemti no ziņotājiestādēm, kuru klienti ir kļuvuši par krāpšanas upuriem vai naudas mūļiem. Gadījumos, kur ziņotājiestādes klients ir kļuvis par telefonkrāpšanas un investīciju krāpšanas upuri, šo krāpšanu specifikas dēļ virknē gadījumu informācijas ieguves iespējas attiecībā uz noziedzīgā nodarījuma veicējiem ir ierobežotas. Attiecīgi Finanšu izlūkošanas dienestā tiek saņemti ziņojumi, kuriem atsevišķi ir zema tālākās virzības perspektīva.
50. Lai attiecībā uz ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem, kas saistīti ar krāpšanu, ieviestu riskos balstītu pieeju un veicinātu efektīvu NILL, TF un PF novēršanas sistēmas darbību, Finanšu izlūkošanas dienests diskusiju gaitā ar privātā sektora pārstāvjiem izstrādājis vadlīnijas ziņošanas kārtībai par aizdomīgiem darījumiem, kas saistīti ar krāpšanu, kur izkrāpto līdzekļu kopsumma nesasniedz Krimināllikumā noteikto lielu apmēru.⁴⁸ Gadījumā, kad izkrāpto līdzekļu kopsumma sasniedz Krimināllikumā noteikto lielu apmēru, ziņojums par aizdomīgu darījumu Finanšu izlūkošanas dienestam sniedzams Novēršanas likumā noteiktajā kārtībā, t.sk. ievērojot šajās vadlīnijās sniegtos ieteikumus.

Ziņošanas kārtība krāpšanas gadījumos **stājās spēkā 2023. gada 1. aprīlī**. Vadlīnijas attiecībā uz ziņošanu par krāpšanu paredzētas, lai t.sk. atvieglotu Novēršanas likuma subjektu un Finanšu izlūkošanas dienesta darbu

Nolūkā ievērot normatīvā regulējuma prasības un stiprināt riskos balstītu pieeju, ziņošana par aizdomīgiem darījumiem, kas saistīti ar krāpšanu, ir efektīvizēta, izmantojot divus galvenos virzienus:

- 1) **informācijas grupēšana vienā ziņojumā**. Atbilstoši iespējām Novēršanas likuma subjekts veic padziļinātu analīzi nolūkā identificēt t.s. "naudas mūļu" tīklus, kuri strādā vienas organizētas grupas ietvaros, kā arī identificēt krāpšanas upurus, kuriem līdzekļus izkrāpis viens noziedznieks vai organizēta grupa;
- 2) gadījumos, kur ziņojumā iekļaujamās informācijas apjoms par noziedzīgā nodarījuma veicēju ir neeksistējošs vai zems, darījumi tiek uzkrāti un **ziņoti Finanšu izlūkošanas dienestam periodiski** (vienu reizi mēnesī).

51. Vienlaikus zemāk uzskaitītie gadījumi uzskatāmi par prioritāriem un tajos ziņojums par aizdomīgu darījumu sniedzams Novēršanas likumā noteiktajā "standarta" kārtībā:

- 51.1. kredītiestādei ir aizdomas, ka tās klients ir naudas mūlis.⁴⁹ Vienlaikus pēc iespējām nepieciešams veikt padziļinātu analīzi nolūkā identificēt t.s. naudas mūļu tīklus un šāda tīkla identifikācijas gadījumā jāsniedz viens ziņojums;

⁴⁷ https://www.financelatvia.eu/wp-content/uploads/2024/03/Krapsanas-dati_2024.pdf

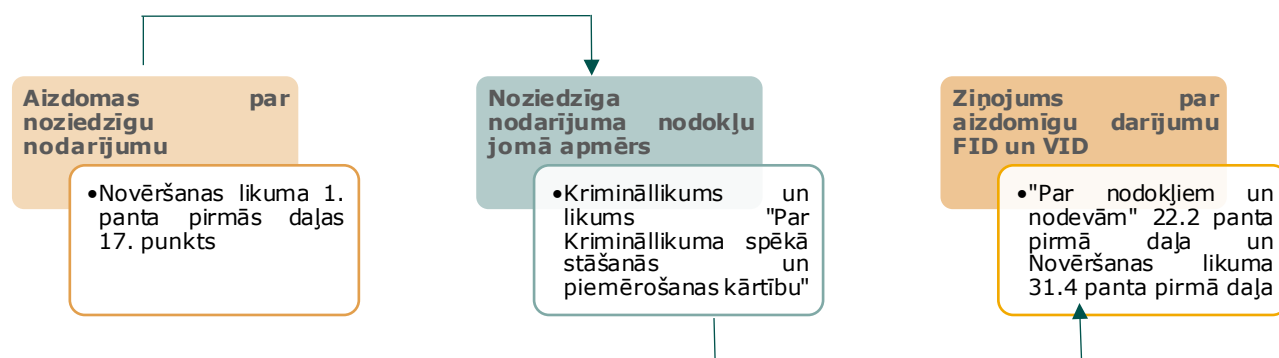
⁴⁸ Atbilstoši likuma "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 20. pantam, atbildība par Krimināllikumā paredzēto noziegumu, kas izdarīts lielā apmērā, iestājas, ja nozieguma priekšmeta kopējā vērtība nodarījuma izdarīšanas brīdī nav bijusi mazāka par piecdesmit tūkšiem latu Latvijā Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummu. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/50539-par-kriminallikuma-speka-stasanas-un-piemerosanas-kartibu>.

⁴⁹ Praksē ir identificētas situācijas, kur noziedznieki ar viltu ieguvuši pieejas informāciju ziņotājiestādes klienta kontam un reizē veic gan krāpšanu, gan arī izmanto minēto kontu NILL. Attiecīgi klients reizē ir gan krāpšanas upuris, gan t.s. "aklais naudas mūlis". Ja ziņotājiestāde ir veikusi padziļinātu izpēti un ieguvusi pārliecību, ka klients ir t.s. "aklais naudas mūlis", šo gadījumu var ziņot apkopotā veidā ar citiem krāpšanu upuru gadījumiem periodiski, reizi mēnesī.

-
- 51.2. kredītiestādei ir aizdomas, ka vairāki kredītiestādes klienti ir kļuvuši par krāpšanas upuriem, kuras īstenotāji ir viens noziedznieks vai organizētās noziedzības grupējums. Šādā gadījumā (piemēram, ja vairāki klienti kļuvuši par upuri vienai un tai pašai krāpnieciskai mājaslapai) iesniedzams viens ziņojums par vairākiem aizdomīgiem darījumiem;
- 51.3. kredītiestādes klients (vai vairāki klienti vienas shēmas ietvaros) ir kļuvis par krāpšanas upuri un kredītiestādes rīcībā ir papildus informācija, kas var būt noderīga krāpnieku identificēšanai (piemēram, potenciālā krāpnieka fotoattēls; personu identificējoša informācija, kas saistīta ar krāpniecisku mājaslapu; u.tml.);
- 51.4. kredītiestāde atturas no darījuma veikšanas atbilstoši Novēršanas likuma 32. pantam.
52. Periodisko ziņošanu par uzkrātajiem krāpšanas darījumiem reizi mēnesī iespējams veikt divos veidos:
- 52.1. Sniegt vienu ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem (STR). Finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmā goAML jāaugšupielādē konkrētā mēneša atbilstošie darījumi. Laukā "Transakcijas apraksts" vai apkopotā veidā ziņojuma pielikumā jānorāda kredītiestādes rīcībā esošā informācija par krāpšanas veidu, vai klients ir vērsies ar iesniegumu Valsts Policijā, kā arī iesaistītās mājaslapas, telefona numuri un cita noderīga informācija.
- 52.2. Ja automātiska darījumu pārnese no kredītiestādes sistēmas uz Finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmu nav iespējama, ziņojumu var iesniegt kā ziņojumu par aizdomīgu aktivitāti (SAR). Sniedzot šo ziņojumu par aizdomīgu aktivitāti laukā "Personas" jāpievieno iespējamie noziedzīgā nodarījuma īstenotāji, piemēram, naudas mūļi, iespējamie krāpnieki. Informācija par konkrētā mēneša atbilstošajiem darījumiem jāpievieno pielikumā *Microsot Excel* formātā. Informācija par krāpšanas upuri nav jāpievieno ziņojumam par aizdomīgu aktivitāti. Pielikumā jāiekļauj vismaz sekojošā informācija:
- 52.2.1. informācija par darījumu - darījuma datums, summa, valūta, darījuma veids;
- 52.2.2. informācija par darījuma pusēm – fiziskām personām vārds, uzvārds, personas kods / dzimšanas datums, pases valsts, konts, bankas SWIFT numurs, juridiskām personām nosaukums, reģistrācijas numurs, reģistrācijas valsts, konts, bankas SWIFT numurs;
- 52.2.3. noderīga informācija par krāpšanas gadījumu (ja tāda ir pieejama) – krāpšanas veids, vai klients ir vērsies ar iesniegumu Valsts Policijā, iesaistītās mājaslapas, telefona numuri un cita noderīga informācija.
53. Ja ziņotājiestādes identificēto krāpšanu gadījumu skaits nav daudzskaitlīgs vai pastāv citi apsvērumi kāpēc ziņošanas kārtība sarežģa ziņotājiestādes darbu, ziņojumus par krāpšanas gadījumiem arī pēc 2023. gada 1. aprīļa iespējams turpināt iesniegt atsevišķi.

Ziņojuma sniegšana par aizdomīgu darījumu, kas saistīts ar noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā

54. Noziedzīgi nodarījumi nodokļu jomā ir viens no būtiskākajiem predikatīvajiem nodarījumiem, kas Latvijā rada NILL draudus.⁵⁰ Finanšu izlūkošanas dienestam un Valsts ieņēmumu dienestam ir būtiski savlaicīgi saņemt informāciju par darījumiem, kas var norādīt uz iespējamu noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā.
55. Atbilstoši likumam "Par nodokļiem un nodevām" 22.2 pantu, Novēršanas likuma subjektiem, konstatējot aizdomīgu darījumu, kurā iesaistīta Latvijā reģistrēta persona un kura ietvaros varētu būt izmantoti no **noziedzīga nodarījuma nodokļu jomā** iegūti līdzekļi, ir pienākums nekavējoties ziņot gan Finanšu izlūkošanas dienestam, gan Valsts ieņēmumu dienestam. Ja aizdomas attiecas uz **noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā**, ko, iespējams, izdarījis Latvijas nodokļu rezidents, ziņojumā jānorāda pazīme "BVID" (informācija sniedzama VID).
56. Precizējot iepriekš minēto, būtiski uzvērt, ka aizdomīgs darījums Novēršanas likuma izpratnē ir darījums vai darbība, kas rada aizdomas, ka tajā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti **noziedzīga nodarījuma rezultātā** vai saistīti ar terorisma un proliferācijas finansēšanu vai šādu darbību mēģinājumu.⁵¹ Tātad ziņojums sniedzams tikai gadījumos, kad Novēršanas likuma subjektam pastāv aizdomas, ka noticis **noziedzīgs nodarījums** (nevis administratīvs pārkāpums).

57. Ja likumpārkāpums nodokļu jomā ir izdarīts zem Krimināllikumā noteiktā apmēra, nav pamata uzskatīt, ka izdarīts noziedzīgs nodarījums. Šādos gadījumos ziņojums par aizdomīgu darījumu **nav jāsniedz**. Tai pat laikā, ja, vērtējot aizdomīgu darījumu, kas, iespējams, saistīts ar noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā, kam papildus novērotas citas aizdomīga darījuma pazīmes, Novēršanas likuma subjekta rīcībā esošā informācija nav pietiekama, lai konstatētu Krimināllikumā noteikto zaudējumu vai nodarījuma apmēru, vai informācija liecina, ka darījuma apmērs iespējams sasniedz / tuvojas robežvērtībai ar Krimināllikumā noteikto sliekšni, ziņojums par aizdomīgu darījumu, kas saistīts ar noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā, ir sniedzams goAML, norādot arī pazīmi "BVID" (informācija sniedzama VID).

⁵⁰ Nacionālā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējuma ziņojuma par 2020. - 2022. gadu kopsavilkums, 1.1.6. punkts. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACIONĀLAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOVĒRTĒŠANAS%20ZIŅOJUMS%20PAR%202020.-2022.%20GADU.pdf>

⁵¹ Novēršanas likuma 1. panta pirmās daļas 17. punkts.

Krimināllikuma normas, kas paredz kriminālatbildību par nodokļu jomā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, un apmēri, kurus sasniedzot iestājas kriminālatbildība:

50 Latvijas Republikā
noteiktās minimālās
mēnešalgas

Krimināllikuma 218. pantā ir paredzēta kriminālatbildība par izvairīšanos no nodokļu vai tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas, kā arī par ienākumu, peļņas vai citu ar nodokli apliekamo objektu slēpšanu vai samazināšanu, ja valstij vai pašvaldībai nodarīti zaudējumi lielā apmērā, proti, **ja nenomaksāto nodokļu un/vai tiem pielīdzināto maksājumu pamatsumma nav mazāka par 50 minimālajām mēnešalgām.**

50 Latvijas Republikā
noteiktās minimālās
mēnešalgas

Krimināllikuma 218.¹ panta pirmajā daļā ir paredzēta kriminālatbildība par faktiski nenotikušu ar pievienotās vērtības nodokli apliekama darījuma uzrādīšanu pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā, ja deklarācijā uzrādītā faktiski nenotikušā darījuma vai vairāku šādu darījumu kopējā vērtība sasniedz lielu apmēru, proti, **ja uzrādīto faktiski nenotikušo ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo darījumu vērtība nav mazāka par 50 minimālajām mēnešalgām.**

10 Latvijas Republikā
noteiktās minimālās
mēnešalgas

Krimināllikuma 218.¹ panta otrajā daļā ir paredzēta kriminālatbildība par faktiski nenotikušu ar pievienotās vērtības nodokli apliekama darījuma uzrādīšanu pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā vai vairākās šādās deklarācijās, ja ar to nodarīti zaudējumi valstij ievērojamā apmērā, proti, **ja nenomaksāto nodokļu pamatsumma nav mazāka par 10 minimālajām mēnešalgām.**

10 Latvijas Republikā
noteiktās minimālās
mēnešalgas

Krimināllikuma 217.¹ pantā ir paredzēta kriminālatbildība par grāmatvedības uzskaitē neuzrādītās darba samaksas izmaksāšanu, ja tas izdarīts ievērojamā apmērā, proti, **ja grāmatvedības uzskaitē neuzrādītā darba samaksa nav mazāka par 10 minimālajām mēnešalgām.**

10 Latvijas Republikā
noteiktās minimālās
mēnešalgas

Krimināllikuma 207. panta otrajā daļā ir paredzēta kriminālatbildība par uzņēmējdarbību bez reģistrēšanas vai bez speciālas atļaujas (licences), ja tās nepieciešamību nosaka likums, vai par uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) darbības turpināšanu pēc rīkojuma par tā darbības apturēšanu, ja tāda uzņēmējdarbība vai darbības turpināšana izdarīta ievērojamā apmērā vai ja tā radījusi būtisku kaitējumu, proti, **ja veikto darījumu vērtība nav mazāka par 10 minimālajām mēnešalgām vai ja nodarīts mantisks zaudējums, kas nav mazāks par piecām minimālajām mēnešalgām un apdraudētas vēl citas ar likumu aizsargātās intereses, vai ja nodarīts mantisks zaudējums, kas nav mazāks par 10 minimālajām mēnešalgām, vai ja ievērojami apdraudētas citas ar likumu aizsargātās intereses.**

Ja nodarījums ietver vairākas savstarpēji saistītas tādas pašas noziedzīgas darbības, kas vērstas uz kopēju mērķi, ja tās aptver personas vienots nodoms, tas ir uzskatāms par turpinātu noziedzīgu nodarījumu un zaudējumu apmērs, darījumu vērtība vai neuzrādītās darba samaksas apmērs ir sumējams.

Piemēri: **nav jāsniedz ziņojums** par aizdomīgu darījumu, ja papildus netiek konstatētas pazīmes par iespējamu noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā:

1. Klienta kontā konstatēti ienākošie darījumi, kuru maksājuma mērķi uzrādīts "Dzīvokļa īre"; "komunālie maksājumi"; "elektrība" un to kopsumma nepārsniedz 10 minimālās mēnešalgas. Saskaņā ar VID datu bāzē pieejamo informāciju klientam nav reģistrēta saimnieciskā darbība (pašnodarbināta persona). Arī klients sniedz skaidrojumu, ka saņem naudas līdzekļus par dzīvokļa izīrēšanu.
2. Klienta kontā konstatēti maksājumi no fiziskām personām ar maksājuma mērķi "komunālie" un to kopsumma nepārsniedz 10 minimālās mēnešalgas. Klients sniedz skaidrojumu, ka viņam pieder dzīvoklis Rīgā, par kuru katru mēnesi jāmaksā komunālie maksājumi, ko ik mēnesi klienta kontā iemaksā ģimenes draudzene, kura dzīvo klientam piederošā dzīvoklī. Ņemot vērā darījumu regularitāti un to, ka fiziskās personas ik gadu mainās, ka arī izvērtējot komunālos maksājumus klienta kontā, secināts, ka komunālie maksājumi veikti mazākos apmēros, nekā saņemtie maksājumi no fiziskajām personām. Secināms, ka darījumi ir pielīdzināti saimnieciskās darbības veikšanai. Saskaņā ar publiskojamo VID datubāzi klientam nav paziņota/reģistrēta saimnieciskā darbība.
3. Kredītiestādes klienta kontā konstatēti sistemātiski līdzīgu summu ienākošie maksājumi no fiziskas personas, laukā maksājuma mērķis norādīts: "samaksa par dzīvokli"; "komunālie"; "dzīvokļa īre"; komunālie maksājumi, elektrība", u. tml., kura kopsummā nepārsniedz 10 minimālās mēnešalgas.
4. Kredītiestāde konstatē, ka klients - SIA valdes loceklis -, izmantojot uzņēmuma karti, iemaksā skaidru naudu bankomātā uz uzņēmuma kontu, kuras kopējā summa nepārsniedz 7 200 EUR. Papildus tam konstatēts, ka juridiskā persona nav deklarējusi Valsts ieņēmumu dienestā skaidras naudas darījumus saimnieciskās darbības ietvaros, kuru apmērs pārsniedz 1 500 eiro.⁵²
5. Klienta kontā saņemti maksājumi no dažādām privātpersonām, kas kopsummā nepārsniedz 10 minimālās mēnešalgas. Kā maksājuma mērķi tiek norādīti: "sporta tērps"; "sporta kostīms"; "apavi"; "apgērbs". Izanalizējot konta pārskatu un rīcībā esošo informāciju, rodas priekšstats, ka kliente veic saimniecisko darbību: pārdod apģērbus, apavus. Pārbaudot informāciju par personu, nav ierakstu "Lursoft" datu bāzē, savukārt, pārbaudot informāciju par personu VID publiski pieejamā datubāzē, konstatēts, ka kliente bija reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicēja. Taču naudas līdzekļu saņemšanas brīdī kliente nebija reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicēja.
6. Bankas klients atvēra jaunu norēķinu kontu. Neilgi pēc konta atvēršanas kontā konstatēti klienta profilam neraksturīgi darījumi, kas kopsummā nepārsniedz 10 minimālās mēnešalgas. Izpētot klienta kontā ienākošo un izejošo naudas plūsmu konstatēts, ka klienta kontā saņemti maksājumi no dažādām privātpersonām, kuru mērķos veiktās norādes liecina, ka tiek veikta samaksa par dažādu, pamatā auto preču, iegādi ("par krēsliem"; "VW T3 sēdekļi"; "priekšējie lukturi"; "piekabes āķis"; "bamera pirkums" u.c.). Par personu nav ierakstu Lursoft datubāzē un VID publiski pieejamā datubāzē arī nav informācijas, ka klients būtu reģistrējies kā saimnieciskās darbības veicējs. Pēc naudas līdzekļu saņemšanas galvenokārt tie tika debitēti, veicot naudas pārvedumu trešajai personai uz ES dalībvalstī reģistrētas elektroniskās naudas iestādes kontu.
7. Kredītiestāde konstatē, ka klients – fiziskā persona –, par kuru VID publiskojamajā datubāzē nav informācijas par reģistrētu / paziņotu saimniecisko darbību, regulāri pārdod preci, tostarp internetā, un darījumu kopējā vērtība nepārsniedz 10 minimālās mēnešalgas.
8. SIA saņemis aizņēmumu pārskaitījuma formā no valdes locekles 3 500 EUR apmērā. Izpētes gaitā saņemts skaidrojums, ka aizņēmums saņemts no valdes locekles iepriekšējo gadu ieņēmumiem, bet informāciju nevar pārbaudīt.

Piemēri: **jāsniedz ziņojums** par aizdomīgu darījumu, bet nav sasniegts Krimināllikumā noteiktais sliekšnis:

1. Kredītiestāde konstatējusi klienta ienākošo darījumu plūsmu (divu mēnešu periodā kopsummā saņemti vairāk nekā 22 000 EUR), kas drīz pēc saņemšanas tiek pārskaitīti citam uzņēmumam. Konstatētas vairākas pazīmes, kas liecina par to, ka darījumi ir fiktīvi ar mērķi izvairīties no nodokļu nomaksas:

⁵² Ministru kabineta 2007. gada 10. aprīļa noteikumi Nr. 237 "Skaidrā naudā veikto darījumu deklarēšanas noteikumi", 2. punkts.

- darījumiem ir tranzīta maksājumu raksturs;
- darījumi pēc savas būtības šķiet nepamatoti sarežģīti / strukturēti;
- darījumi veikti apaļās summās;
- darījumus pamatojošie līgumi un rēķini veidoti pēc vienas formas, tiem ir vienāds teksts, nav specifisku nosacījumu un tiem ir formāls raksturs, kā arī ir konstatētas kļūdas tekstā, kas norāda uz to, ka līgumi un rēķini, iespējams, ir fiktīvi;
- publiski pieejama negatīva rakstura informācija par uzņēmuma PLG, kas liecina, ka persona saistīta ar vairākiem citiem uzņēmumiem, kuru saimnieciskā darbība ir apturēta / likvidēta.

2. Kredītiestāde regulārās pārbaudes ietvaros ir konstatējusi, ka tās klients (fiziska persona) sistemātiski veic skaidras naudas iemaksas savā norēķinu kontā (periodiski, piemēram, vienu līdz divas reizes mēnesī), lai gan saņem minimālās mēneša algas apmēru vai zem tās. Tajā pašā laikā klienta izdevumi pārsniedz viņa ienākumus vai arī tam ir nesamērīgas parādsaistības. Turklāt vairāki citi kredītiestādes klienti ar līdzīgu darījumu raksturu ir nodarbināti tajā pašā uzņēmumā, kas ļauj identificēt konkrēto darba devēju.*

* Finanšu izlūkošanas dienests norāda, ka šis piemērs nav sniegts ar mērķi, lai kredītiestādes pielāgotu savas iekšējās kontroles sistēmas šādu gadījumu identificēšanai. Tomēr, ja šāds gadījums tiek identificēts un ir aizdomas par darba devēja veiktu grāmatvedībā neuzrādītas darba samaksas ("aploksņu algas") izmaksāšanu, ziņojums ir iesniedzams.

Piemērs: jāsniedz ziņojums par aizdomīgu darījumu, jo sasniegts Krimināllikumā noteiktais sliekšnis:

1. Kredītiestāde konstatējusi, ka tās klients – Latvijas SIA (būvniecība) – piecu mēnešu laikā savā kontā ir saņēmis vairāk nekā 800 000 EUR no sadarbības partnera – Čehijas uzņēmuma (viesnīcu pakalpojumi). Pārbaudot ar darījumu saistītās detaļas, kredītiestāde konstatējusi šādus faktus, kas, iespējams, norāda uz fiktīviem darījumiem ar mērķi izvairīties no nodokļu nomaksas:
 - kredītiestādei iesniegtie darījumus pamatojošie dokumenti (līgumi, rēķini, pieņemšanas-nodošanas akti), iespējams, ir viltoti (dokumenti ir latviešu valodā un tikai dažviet primitīvā čehu valodā; līgumā nav precizēti paredzamie darbi un līguma summa; līgumam nav pievienota tāme; sadarbības partnera paraksttiesīgās personas paraksts vizuāli izskatās iekopēts);
 - saskaņā ar dokumentiem Latvijas SIA veikto būvniecības darbu veikšanas adrese nesakrīt ne ar Čehijas SIA (viesnīcas) faktisko adresi, ne ar juridisko adresi;
 - konstatēti darījumi, kuros Latvijas SIA daļu no Čehijas uzņēmuma saņemtajiem maksājumiem pārskaitījis Čehijas mātes uzņēmumam;
 - Latvijas SIA veicis pārskaitījumus Igaunijā un Polijā reģistrētiem uzņēmumiem, kuru PLG, iespējams, ir Latvijas SIA PLG laulātais;
 - darba algu izmaksas veiktas regulāri, bet tās saņēmuši tikai trīs darbinieki (nav skaidrs, kas nodrošinājis darbu izpildi objektā Čehijā) un algu līmenis ir zems. Divi no minētajiem darbiniekiem, kuri saņēma algu, ir Latvijas SIA PLG un, iespējams, PLG laulātais.

Izmantoto saīsinājumu saraksts

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ES	Eiropas Savienība
FATF	Finanšu darījumu darba grupa (<i>Financial Action Task Force</i>)
Kompetentās iestādes	Izmeklēšanas iestādes, prokuratūra, tiesa, operatīvās darbības subjekti, uzraudzības un kontroles institūcijas un citas institūcijas, ja, pēc Finanšu izlūkošanas dienesta ieskata, šo informāciju attiecīgās institūcijas var izmantot tām normatīvajos aktos noteikto uzdevumu veikšanai.
NATO	Ziemeļatlantijas Līguma organizācija
NILL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija
Novēršanas likums	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
OFAC	Amerikas Savienoto Valstu Valsts kases departamenta Ārvalstu kapitāla kontroles birojs
PF	Proliferācijas finansēšana
PLG	Patiesais labuma guvējs
PNP	Politiski nozīmīga persona
Regula 269/2014	Padomes Regula (ES) Nr. 269/2014 (2014. gada 17. marts) par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība
Regula 833/2014	Padomes Regula (ES) Nr. 833/2014 (2014. gada 31. jūlijs) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā
Sankciju likums	Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums
TF	Terorisma finansēšana